

BOLJI BIZNIS ZA BOLJE DRUŠTVO **2017**

Doprinos kompanija članica Foruma za
odgovorno poslovanje održivom razvoju
u 2017. godini

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO
2017

Doprinos kompanija članica Foruma za
odgovorno poslovanje održivom razvoju
u 2017. godini

Brošuru „Bolji biznis za bolje društvo“ priredili su Forum za odgovorno poslovanje i Smart kolektiv u okviru Projekta za unapređenje okvira za davanja koji realizuje Fondacija Ana i Vlade Divac i finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID). Projekat se realizuje u partnerstvu sa Trag Fondacijom, Catalyst Fondacijom, Srpskim filantropskim forumom i Privrednom komorom Srbije.

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji predstavljaju isključivu odgovornost autora i ne predstavljaju nužno stavove Američke agencije za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Korporativna ulaganja u društveno odgovorne aktivnosti

Vodeće kompanije u Srbiji svojim odgovornim odnosom prema lokalnoj zajednici, radnom okruženju, tržištu i životnoj sredini, a potom i odgovornim komuniciranjem, merenjem i izveštavanjem o svojim aktivnostima, unapređuju praksu društveno odgovornog poslovanja.

U okviru Foruma, 2012. godine, pokrenuto je godišnje istraživanje o ulaganjima članica u društveno odgovorne aktivnosti bazirano na upitniku koji popunjavaju članice. Na ovaj način stvorena je svojevrsna praksa za merenje doprinosa kompanija društvu, koja se sada uspešno implementira već šest godina. Od prethodne godine istraživanje obuhvata i merenje doprinosa kompanija članica ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija. Od ove godine metodologija je donekle usklađena sa jedinstvenom bazom podataka o filantropskim davanjima "Srbija daruje".

Učešće kompanija u godišnjem istraživanju je dobrovoljno, a rezultati istraživanja komuniciraju se javno, isključivo u zbirnom iznosu. Prikupljanje podataka za ovogodišnje rezultate sprovedeno je u periodu maj-jul 2018. godine, a podaci se odnose na aktivnosti koje su kompanije sprovodile u prethodnoj godini.

U istraživanju za 2017. godinu učestvovalo je 17 od 28 kompanija članica Foruma za odgovorno poslovanje Srbije:

 BANCA INTESA

 **Coca-Cola HBC
Srbija**

DELHAIZE SERBIA

Deloitte.

**DELTA
HOLDING**

direct media
Belgrade • Sarajevo • Skopje • Podgorica • Zagreb • Tirana • Ljubljana • Sofia

 Eurobank
Srbija

ManpowerGroup®

 **SOCIETE GENERALE
SRBIJA**

Telekom Srbija

telenor

 TITAN
CEMENTARA KOSJERIĆ

 UniCredit Bank

vip

 vojvodanska banka
otp group

U društveno odgovorne aktivnosti u 2017.
godini uloženo je

1.058.882.618,46 RSD

Podrška lokalnoj zajednici **358.624.422,02 RSD**

Poboljšanje radnog okruženja **494.377.235,84 RSD**

Zaštita životne sredine **205.880.960,60 RSD**

Šta sve možemo saznati iz istraživanja?

Podrška razvoju lokalne zajednice

Teme podrške
Ciljne grupe
Partneri iz lokalne zajednice
Vrednost **novčanih** i **nenovčanih** davanja

Poboljšanje radnog okruženja

Razvoj zaposlenih
Zdravlje i bezbednost na radu
Korporativno volontiranje
Zapošljavanje OSI

Upravljanje

Dobre upravljačke politike i procedure
Uključivanje stejkholdera u donošenje odluka

Posvećenost Ciljevima održivog razvoja

Izveštavanje o održivosti

Podsticanje dobrih praksi na tržištu

Principi odgovornog oglašavanja
Zelene nabavke
Uključivanje **poslovnih partnera**
Širenje **odgovornosti** kroz **lanac nabavke**

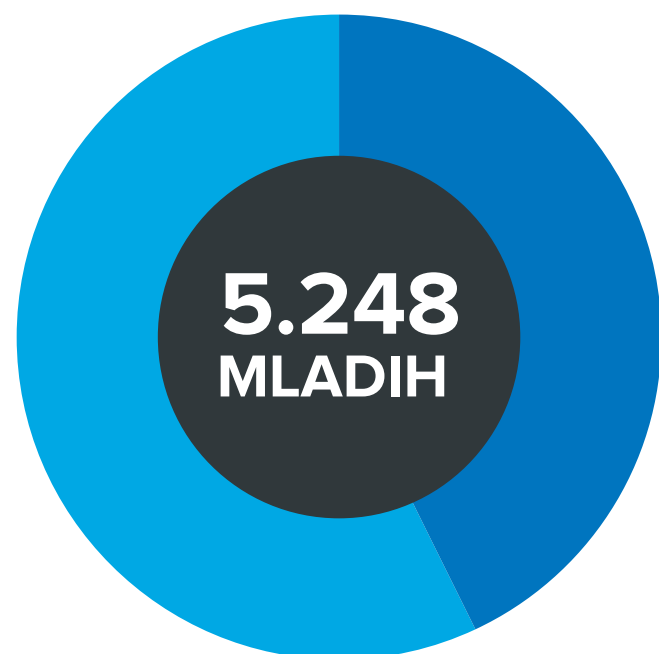
Zaštita životne sredine

Vrednost ulaganja
Reciklaža
Računanje karbonskog otiska
Klimatske promene

Pakt za mlade

Podrška Evropskom paktu za mlade

Kako članice doprinose sprovođenju Pakta za mlade u Srbiji

5.248 mladih

- 2.440 učenika
- 2.808 studenata

Broj mladih koji su prošli kroz različite programe usmerene na poboljšanje zapošljivosti

Evropski pakt za mlade je inicijativa koju je pokrenuo CSR Europe u saradnji sa Evropskom komisijom, sa ciljem da razvije i učvrsti partnerstva između poslovne zajednice, društvenih aktera, obrazovnih institucija i drugih zainteresovanih strana, a sve u nameri da pruži podršku zapošljavanju mladih i njihovoj inkluziji. Pakt za mlade ima za ciljeve: 1) pospešivanje broja i kvaliteta partnerstava između biznis sektora i obrazovnih institucija kako bi se pospešila zapošljivost i inkluzija; 2) poboljšanje veština mladih koje se direktno odražavaju na njihovu zapošljivost; 3) razvoj nacionalnih i evropskih politika za razvoj konkurentnosti i zapošljivosti. Kao nacionalni partner mreže CSR Europe, Forum za odgovorno poslovanje priključio se ovoj inicijativi.

197

Mladih koji su zaposleni nakon programa prakse

69% učenika

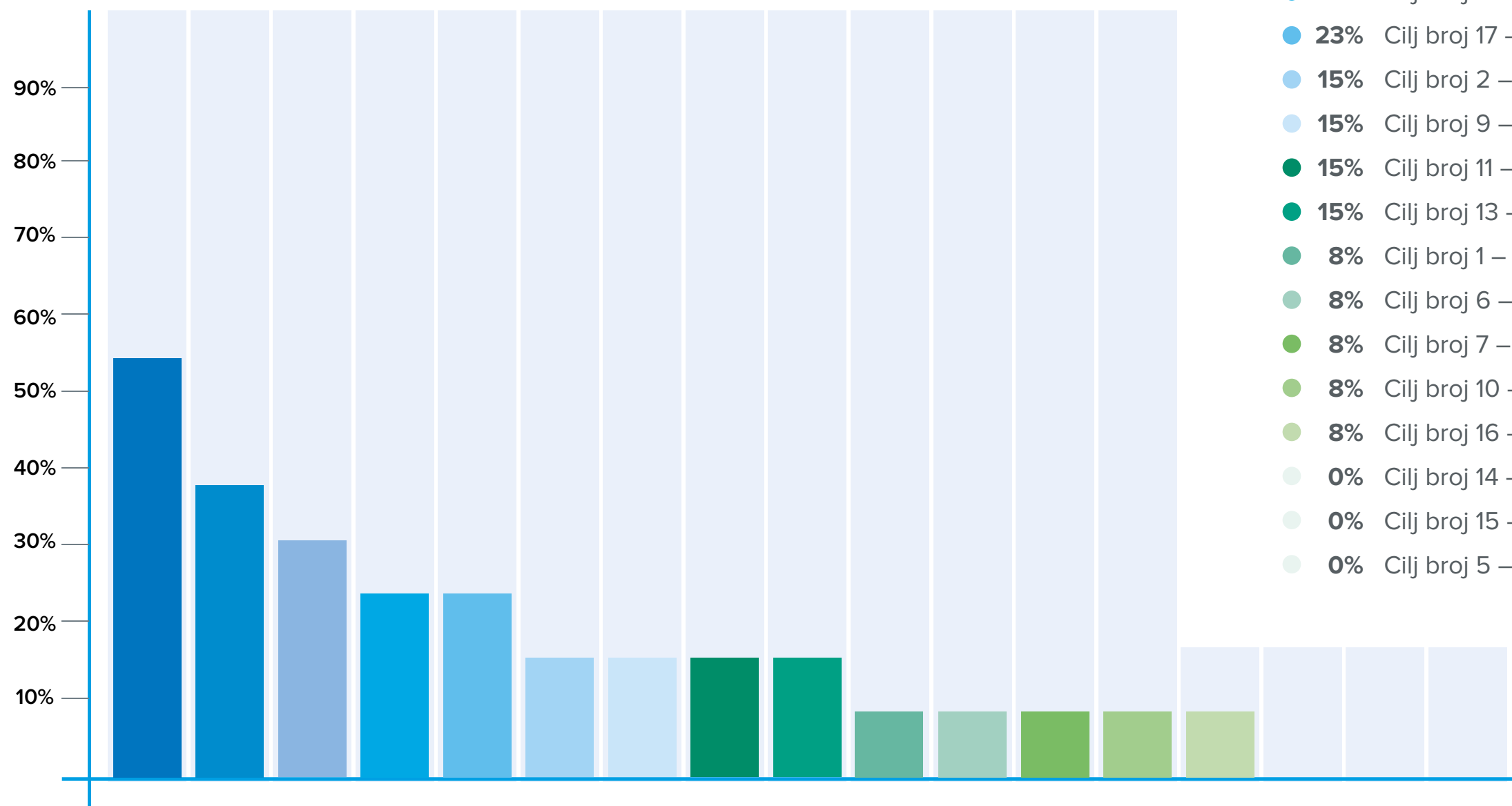
31% studenata

Pakt za mlade

AKTIVNOSTI USMERENE NA RAD SA MLADIMA

53%

kompanija sprovodi aktivnosti u pravcu
podsticanja preduzetničke kulture mladih

Zastupljenost aktivnosti za mlade koje su sprovodile kompanije

- **54%** Cilj broj 4 – Kvalitetno obrazovanje
- **38%** Cilj broj 8 – Inkluzivan i održiv ekonomski rast
- **31%** Cilj broj 3 – Dobro zdravlje i blagostanje za sve
- **23%** Cilj broj 12 – Održiva proizvodnja i potrošnja
- **23%** Cilj broj 17 – Globalno partnerstvo za održivi razvoj
- **15%** Cilj broj 2 – Okončati glad
- **15%** Cilj broj 9 – Industrija, inovacije i infrastruktura
- **15%** Cilj broj 11 – Održivi gradovi i zajednice
- **15%** Cilj broj 13 – Borba protiv klimatskih promena
- **8%** Cilj broj 1 – Okončati siromaštvo
- **8%** Cilj broj 6 – Pristup pijaćoj vodi i kanalizaciji
- **8%** Cilj broj 7 – Održiva energija za sve
- **8%** Cilj broj 10 – Smanjiti nejednakost
- **8%** Cilj broj 16 – Inkluzivne institucije i pristup pravdi za sve
- **0%** Cilj broj 14 – Okeani, mora i morski resursi
- **0%** Cilj broj 15 – Šume, zemljište i biodiverzitet
- **0%** Cilj broj 5 – Rodna ravnopravnost

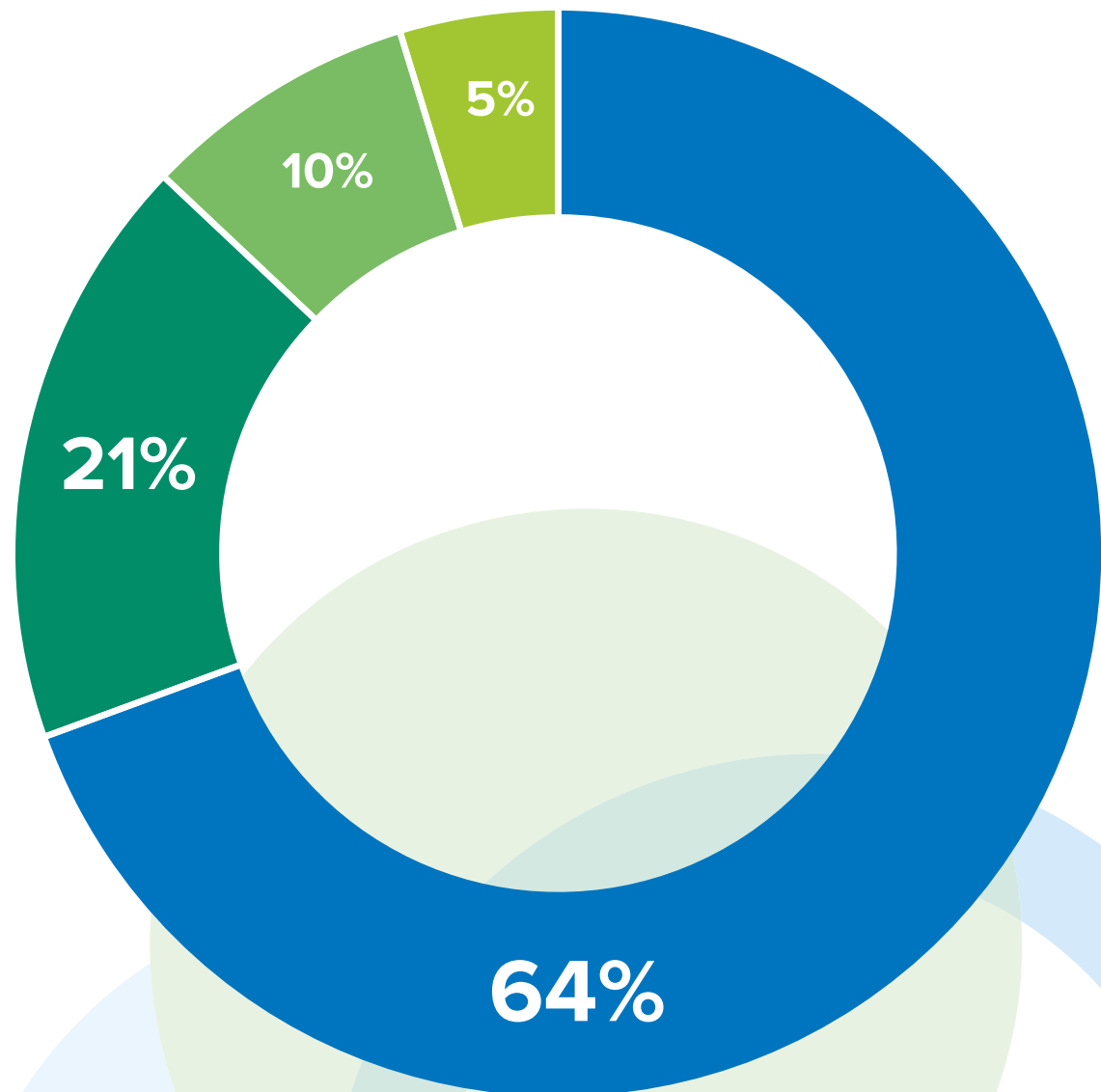
Pakt za mlade

Partnerstva sa
obrazovnim institucijama

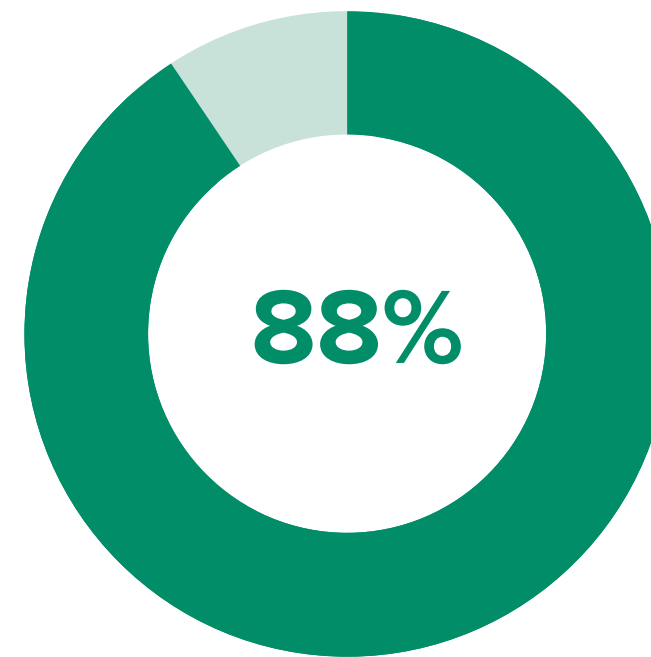
142

Broj sklopljenih formalnih partnerstava
između kompanija i obrazovnih institucija

Ko su strateški partneri kompanija po pitanju obrazovanja?

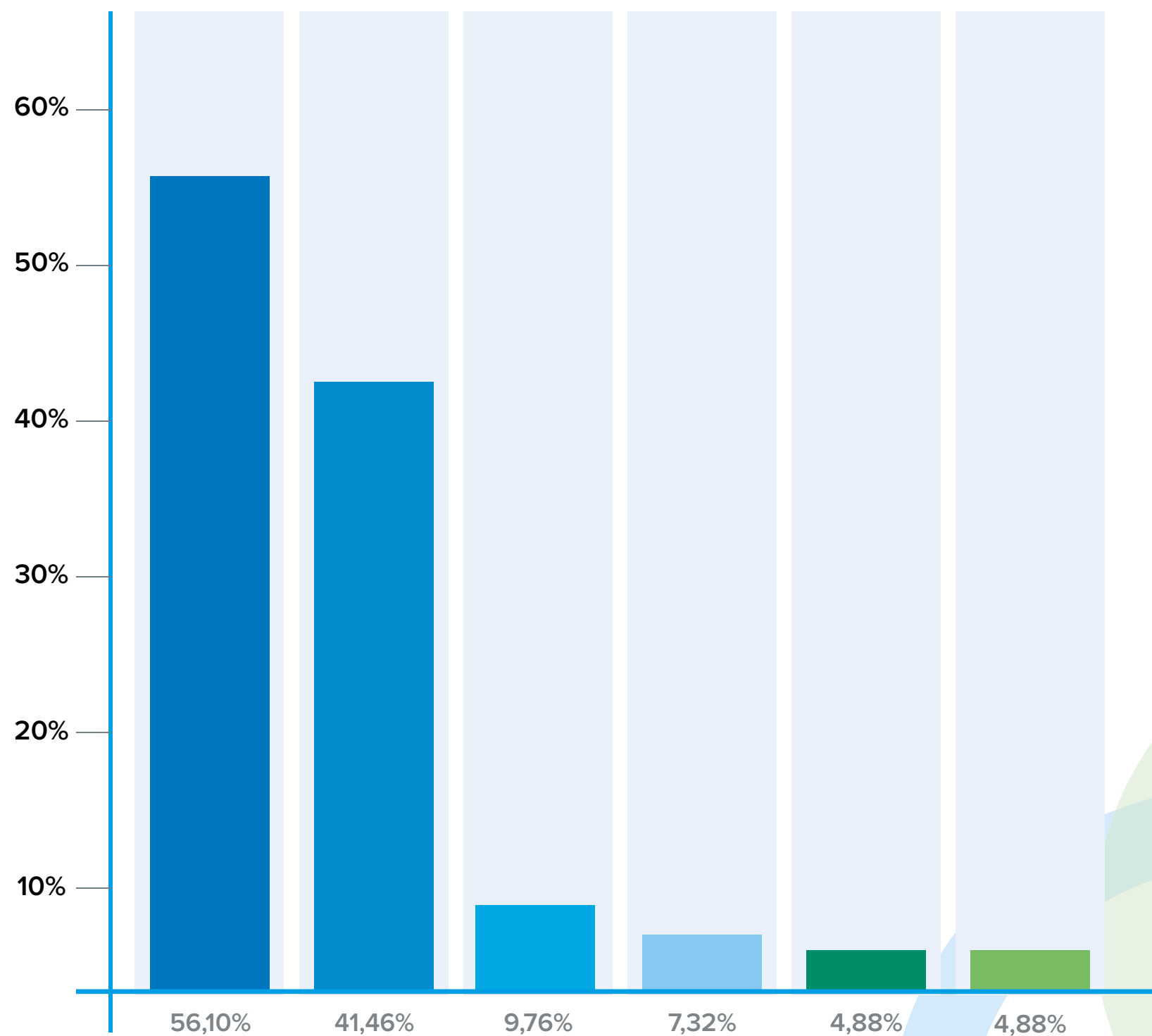
- 64% Fakulteti
- 21% Srednje škole
- 10% Univerziteti
- 5% Ostalo

kompanija je sklopilo
formalna partnerstva
sa obrazovnim
institucijama

Pakt za mlade

Partnerstva sa
obrazovnim institucijama

Partnerstva su orijentisana na

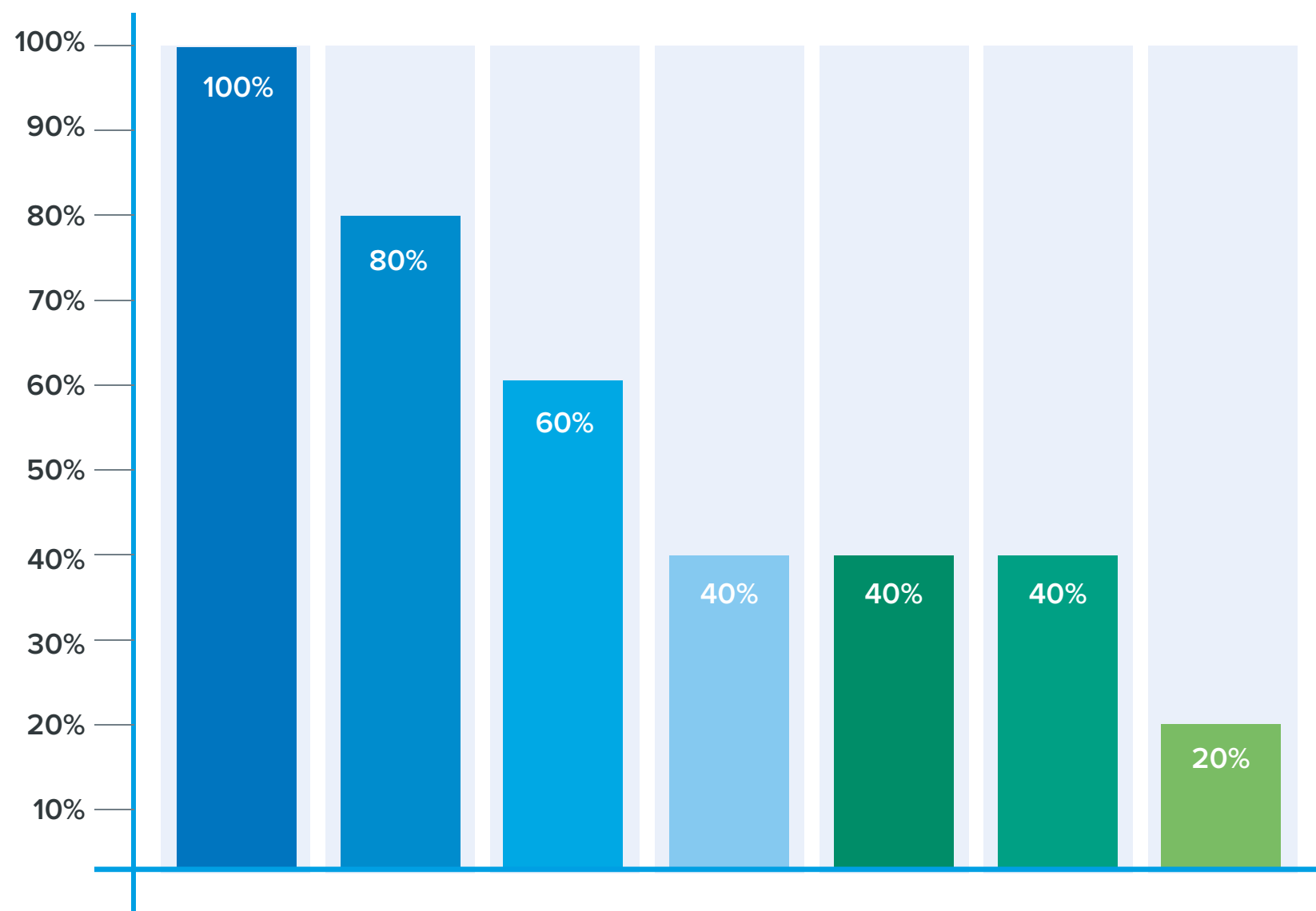
- **56,10%** Obavezne stručne prakse
- **41,46%** Sticanje stručnih znanja učenika
- **9,76%** Angažovanje zaposlenih u nastavi
- **7,32%** Sticanje preduzetničkih i mekih veština
- **4,88%** Zapošljavanje učenika/studenata
- **4,88%** Unapređenje kurikuluma

Pakt za mlade

Uticaji na javne politike

29%

kompanija je na neki način uključeno u konsultativni proces/ inicijativu koja ima za cilj unapređenje javnih politika kada je u pitanju poboljšanje obrazovanja i zapošljivosti mladih

U ovom procesu kompanije najviše saraduju sa:

- 100% Nacionalna služba za zapošljavanje
- 80% Škole i visokoškolske ustanove
- 60% Ministarstvo omladine i sporta
- 40% Privredna komora Srbije
- 40% Ministarstvo za rad, zapošljavanje, socijalna i boračka pitanja
- 40% Drugo
- 20% Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

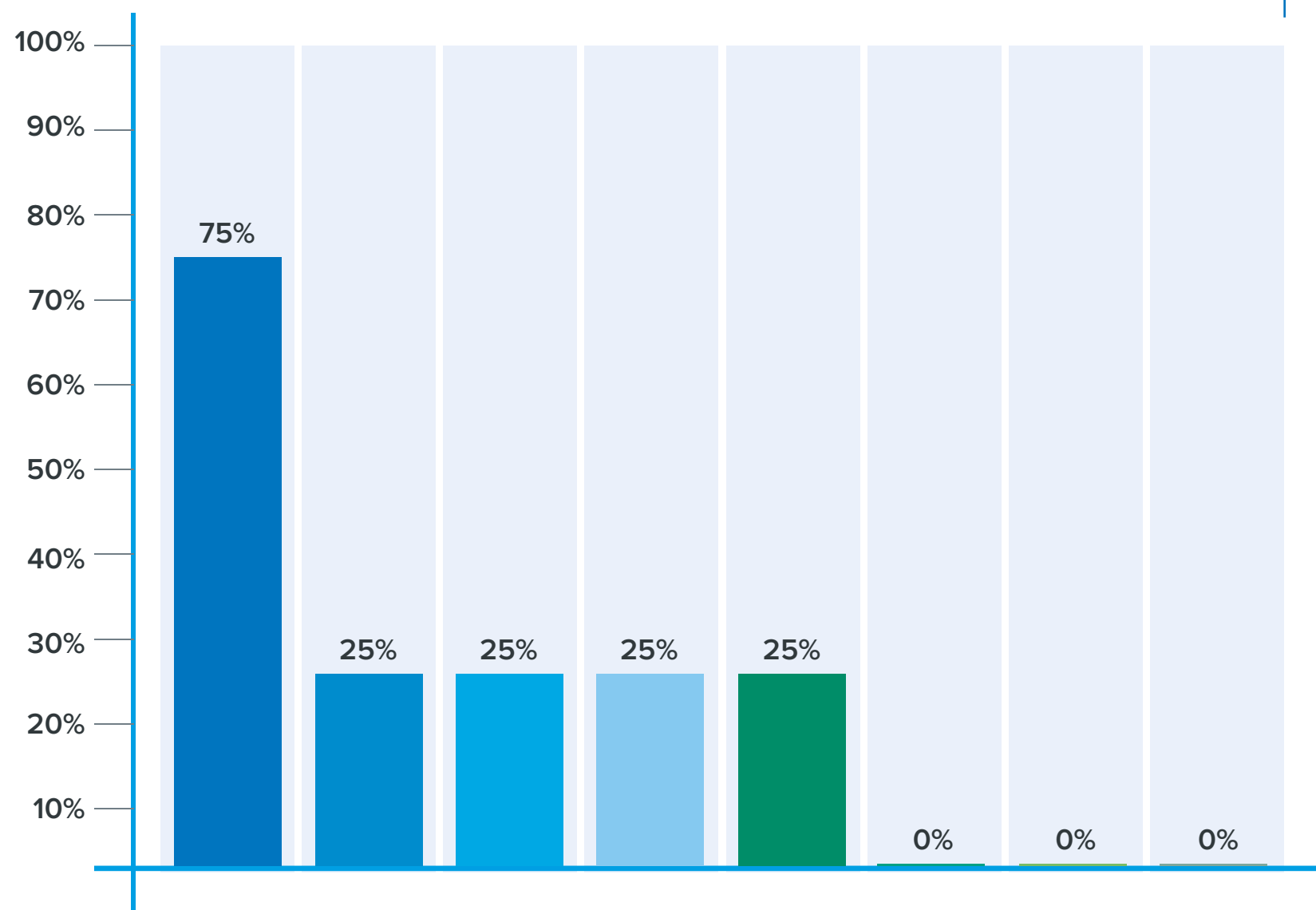
Nacionalna služba za zapošljavanje je najvažniji partner kompanija pri kreiranju javnih politika za mlade

Pakt za mlade

Uticaji na javne politike – Dualno obrazovanje

24%

kompanija je uključeno u razvoj srednjeg stručnog obrazovanja po modelu dualnog obrazovanja.

Načini uključivanja kompanija u razvoj dualnog obrazovanja*

- **75%** Realizacija praktičnog dela nastave u kompaniji
- **25%** Uključivanje kompanije u razvoj plana i programa
- **25%** Donacije školama u vidu opreme rada
- **25%** Participacija u ispitnim komisijama (eksterni završni ispit)
- **25%** Drugo
- **0%** Učešće u kreiranju standarda kvalifikacija
- **0%** Participacija u radu Sektorskih veća
- **0%** Identifikacija potreba za zanimanjima na tržištu

* Načini uključivanja kompanija u razvoj srednjeg stručnog obrazovanja i podsticaji za kompanije su predviđeni Strategijom razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine

Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji je započela u aprilu 2013. godine kroz projekat Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju GIZ. Reforma je podrazumevala uvođenje elemenata dualnog obrazovanja u obrazovni sistem kako bi se rešila pitanja nedovoljno kvalifikovane radne snage i nezaposlenosti mladih. Ovakav model podrazumeva mnogo veće uključivanje privrede u sve segmente obrazovanja, od kreiranja kurikuluma, do realizacije praktične nastave. Po završetku projekta, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja definisalo je uvođenje i razvoj dualnog obrazovanja kao jedan od svojih prioritarnih ciljeva. Prema novom nacrtu Zakona o dualnom obrazovanju koji je u periodu maj-jun 2017. godine prošao javnu raspravu, dualno obrazovanje predstavlja deo sistema srednjeg obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vežbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju i izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja.

Kompanije uključene u razvoj dualnog modela obrazovanja u Republici Srbiji u toku 2017. godine nisu dobijale podsticaje od države.

PODRŠKA LOKALNOJ ZAJEDNICI

Članice Foruma za odgovorno poslovanje razvijaju programe korporativne filantropije donirajući novčana sredstva, proizvode i usluge, vreme i veštine svojih zaposlenih.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

Korporativna filantropija

predstavlja više od trenutne reakcije na potrebe zajednice - ona predstavlja strateško ulaganje u razvoj zajednice u kojoj kompanija posluje i zasniva se na određivanju oblasti podrške koje su istovremeno prioriteti i za lokalnu zajednicu, i za kompaniju.

KOJE OBLASTI KOMPANIJE PODRŽAVAJU?

2015

1. **100%** Obrazovanje
2. **78%** Inkluzija
3. **78%** Zaštita životne sredine
4. **72%** Humanitarna pomoć
5. **72%** Zapošljivost
6. **61%** Kultura i umetnost
7. **53%** Sport*
8. **50%** Preduzetništvo
9. **33%** Ljudska prava
10. **33%** Zdravi životni stilovi
11. **11%** Aktivno starenje
12. **6%** Drugo

2016

1. **94%** Obrazovanje
2. **88%** Inkluzija
3. **88%** Kultura i umetnost
4. **82%** Zaštita životne sredine
5. **82%** Humanitarna pomoć
6. **71%** Sport*
7. **65%** Preduzetništvo
8. **59%** Zapošljivost
9. **47%** Infrastruktura
10. **41%** Zdravi životni stilovi
11. **24%** Drugo
12. **18%** Ljudska prava
13. **12%** Zdravstvo
14. **12%** Aktivno starenje

2017

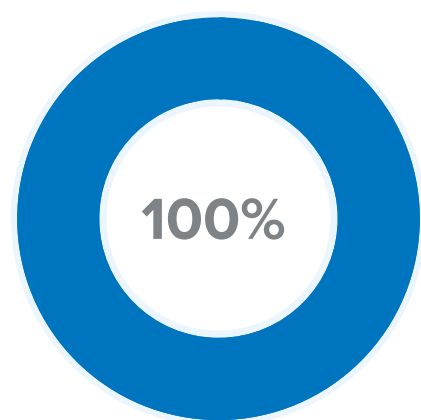
1. **100%** Obrazovanje
2. **88%** Kultura i umetnost
3. **76%** Zaštita sredine
4. **65%** Sport*
5. **65%** Socijalno preduzetništvo
6. **47%** Ekonomski razvoj
7. **41%** Smanjenje siromaštva
8. **41%** Zdravstvo
9. **35%** Nauka
10. **29%** Podrška margin. grupama
11. **29%** Nasleđe (kulturno i istorijsko)
12. **24%** Javna infrastruktura
13. **24%** Ljudska prava
14. **18%** Sezonska davanja**
15. **18%** Pomoć u urgentnim situacijama
16. **18%** Briga o životinjama
17. **18%** Drugo

Godinama unazad najveći broj kompanija podržava projekte iz oblasti obrazovanja. Oblasti u ovogodišnjem upitniku usklađene su sa oblastima u bazi podataka o filantropskim davanjima "Srbija daruje".

* Sport - amaterski, omladinski, školski i sport za osobe sa invaliditetom.

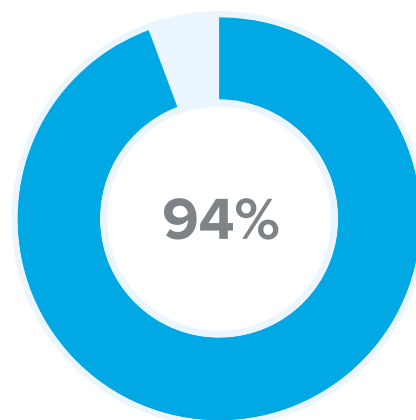
** Sezonska davanja - davanja koja su u vezi sa sezonskim ili religioznim praznicima.

KOJE CILJNE GRUPE KOMPANIJE NAJČEŠĆE PODRŽAVAJU?

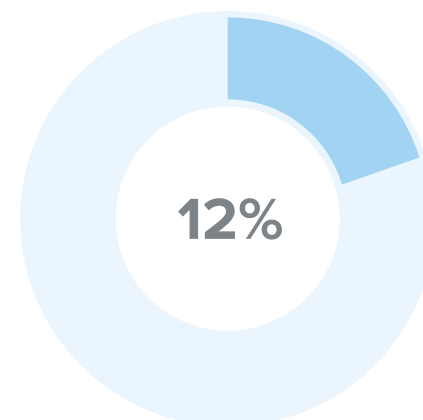
Deca (do 18 godina)

- 71%** Opšta populacija
- 59%** Sa invaliditetom
- 47%** Bez roditeljskog staranja
- 47%** Talentovani
- 41%** Iz određenih lokalnih zajednica
- 41%** Ekonomski ugroženi
- 41%** Sa zdravstvenim problemima
- 18%** U riziku – žive na ulici
- 12%** Iz manjinskih zajednica

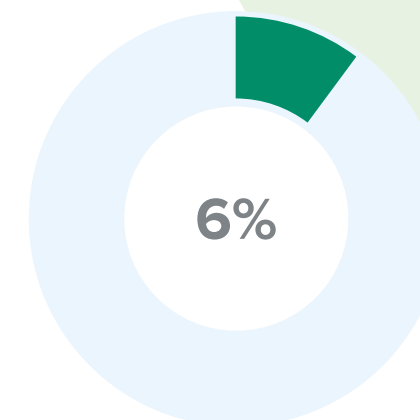
Odrasli

- 59%** Opšta populacija
- 35%** Iz određenih lokalnih zajednica
- 35%** Ekonomski ugroženi
- 35%** Sa invaliditetom
- 29%** Sa zdravstvenim problemima
- 24%** Nezaposleni
- 18%** Starija populacija
- 6%** Iz manjinskih zajednica

Žene i deca

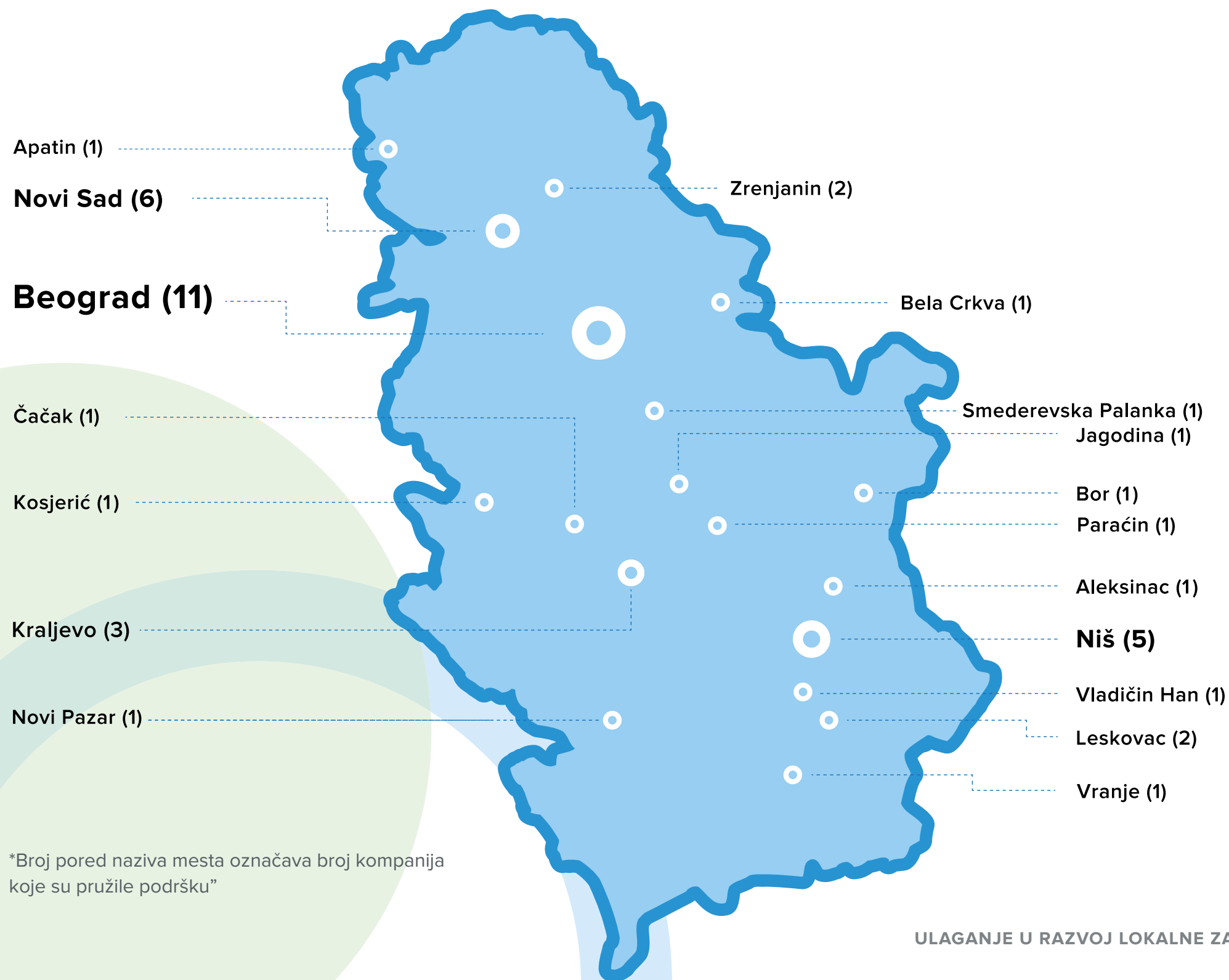
- 6%** Koji su preživeli nasilje
- 6%** Žrtve trgovine ljudima

Životinje

Kompanije članice su prethodne godine podršku usmeravale najviše ka projektima namenjenim deci i odraslima sa invaliditetom, ekonomski ugroženima i talentovanim mladima.

NA KOJE LOKALNE ZAJEDNICE JE BILA USMERENA PODRŠKA

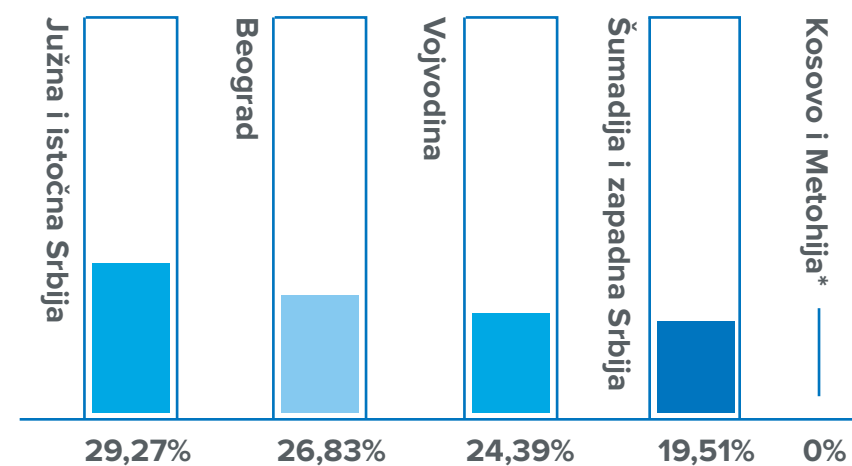

*Broj pored naziva mesta označava broj kompanija koje su pružile podršku

U 2017. godini podržano je 757 organizacija i 714 projekta kroz 904 pojedinačne donacije

Kompanije su u 2017. godini podržale različite lokalne zajednice, a najveći broj projekata realizovan je u Beogradu, Novom Sadu i Nišu. Najviše podržanih projekata sprovedeno je u regionu Južne i istočne Srbije.

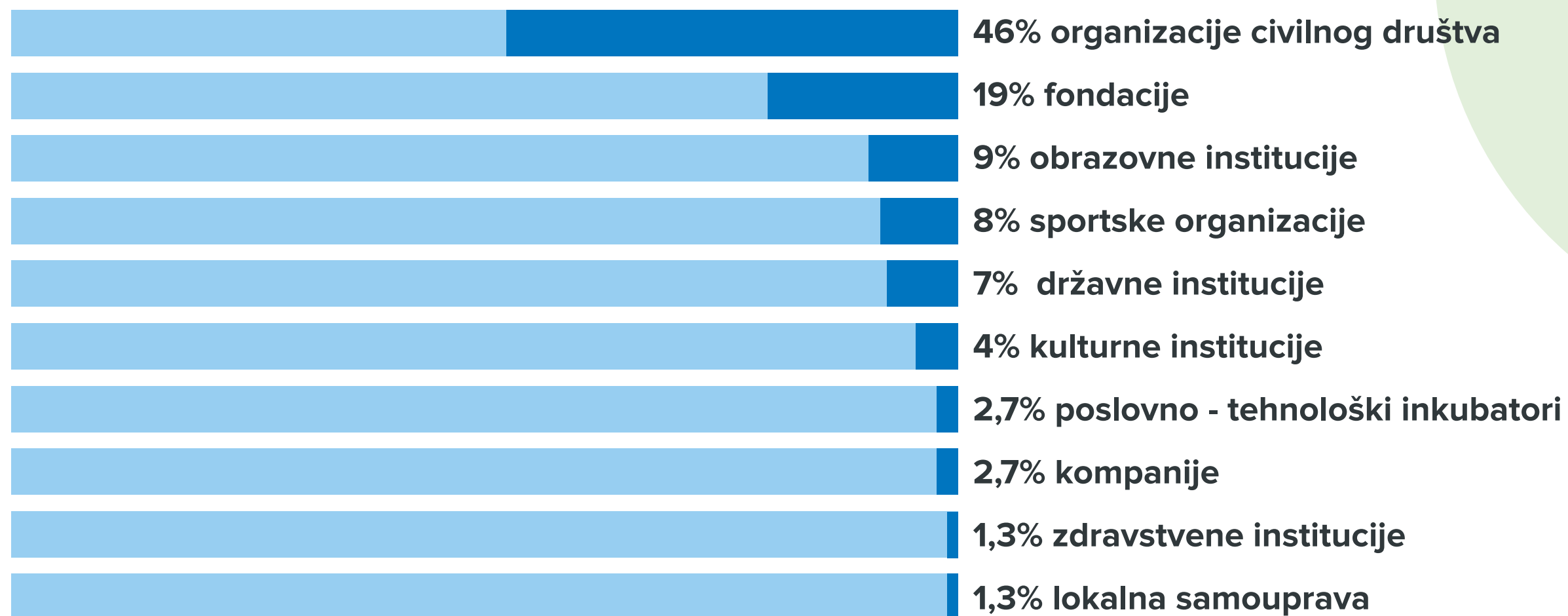
Podržani projekti prema Statističkim regionima Srbije:

Više od **140.030** direktnih korisnika podržano je kroz različite projekte korporativne filantropije u toku 2017. godine

KO SU STRATEŠKI PARTNERI KOMPANIJA U PROGRAMIMA ANGAŽOVANJA U LOKALNIM ZAJEDNICAMA?

Organizacije civilnog društva su i dalje najčešći partneri kompanija pri realizaciji programa korporativne filantropije sa zastupljenošću od 46%. Prethodne godine porastao je značaj Fondacija kao partnera.

Čak 8 od 10 partnerstava u programima korporativne filantropije u 2017. godini predstavlja nastavak saradnje od prethodnih godina.

KOJI SU NAJČEŠĆI VIDOVI SARADNJE SA STRATEŠKIM PARTNERIMA IZ LOKALNE ZAJEDNICE?

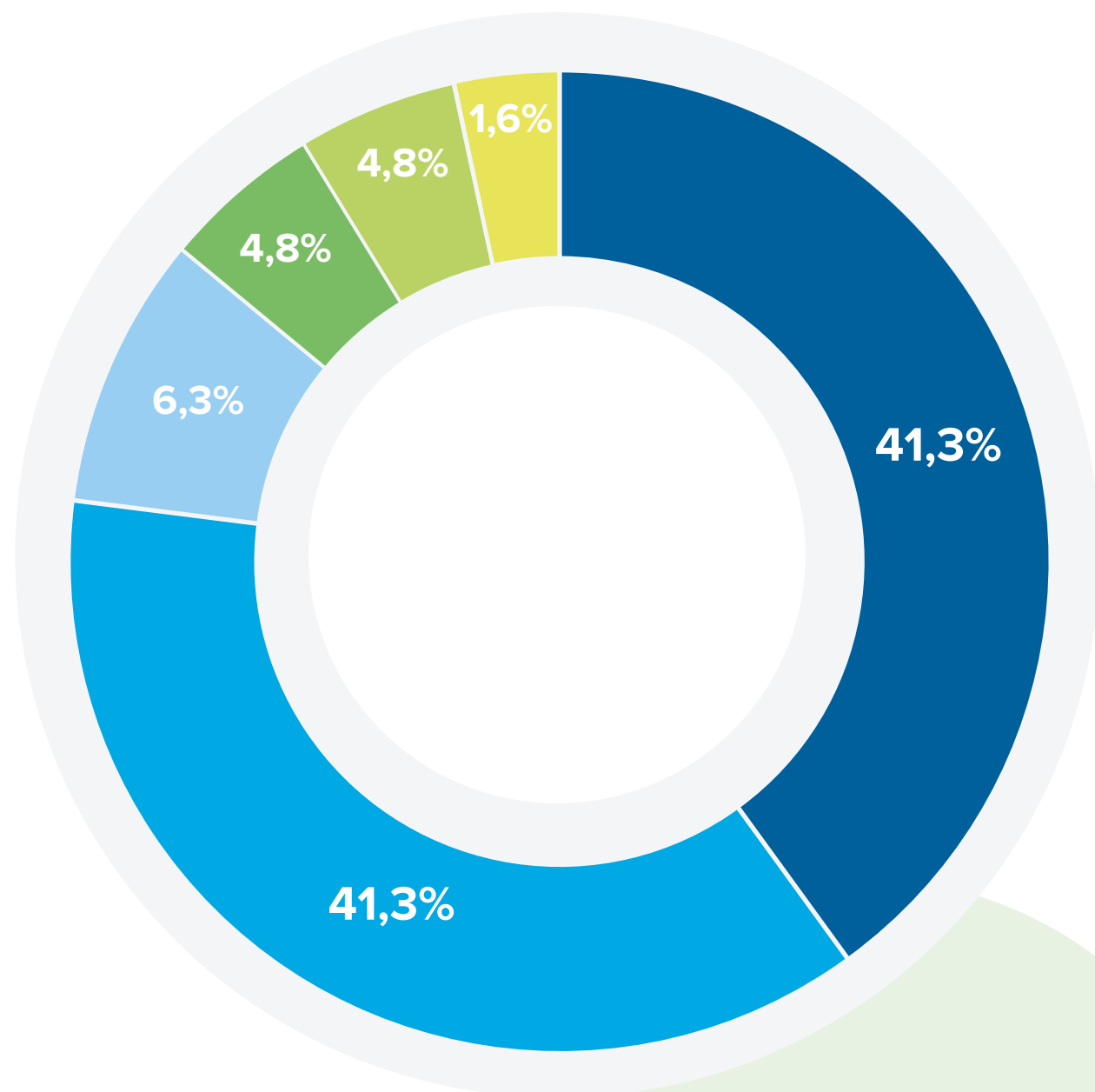
Cilj 17. Učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Teme relevantne za biznis:
Multisektorska partnerstva

41%

među najčešćim vidovima saradnje sa partnerima jeste realizacija zajedničkog projekta

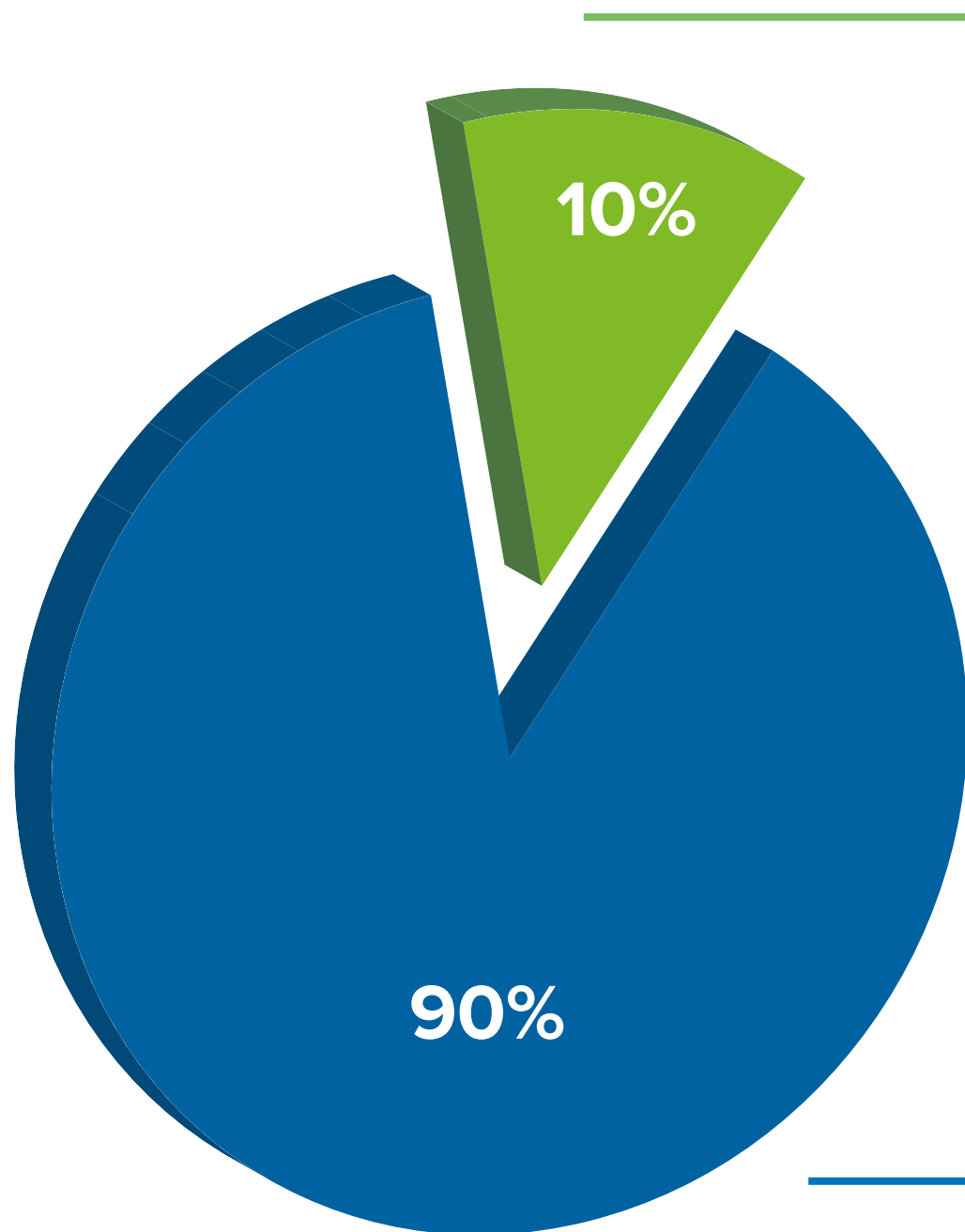
Socijalnim dijalogom sa raznovrsnim socijalnim akterima i zajedničkom akcijom kompanije odgovaraju na različite društvene izazove.

- 41,3% direktna podrška
- 41,3% zajednički projekat
- 6,3% promocija i razvoj određene društvene teme
- 4,8% implementacija projekta kompanije
- 4,8% saradnja na projektima volontiranja
- 1,6% zajednička kampanja

U 2017. godini podjednako su bili zastupljeni zajednički projekti i direktna podrška organizacijama.

KOLIKO JE IZNOSILA UKUPNA PODRŠKA ZAJEDNICI?

Nenovčana 10%

- donacije proizvoda/usluga kompanije
- donacije opreme
- ustupanje prostorija i medijskog prostora
- volontiranje zaposlenih

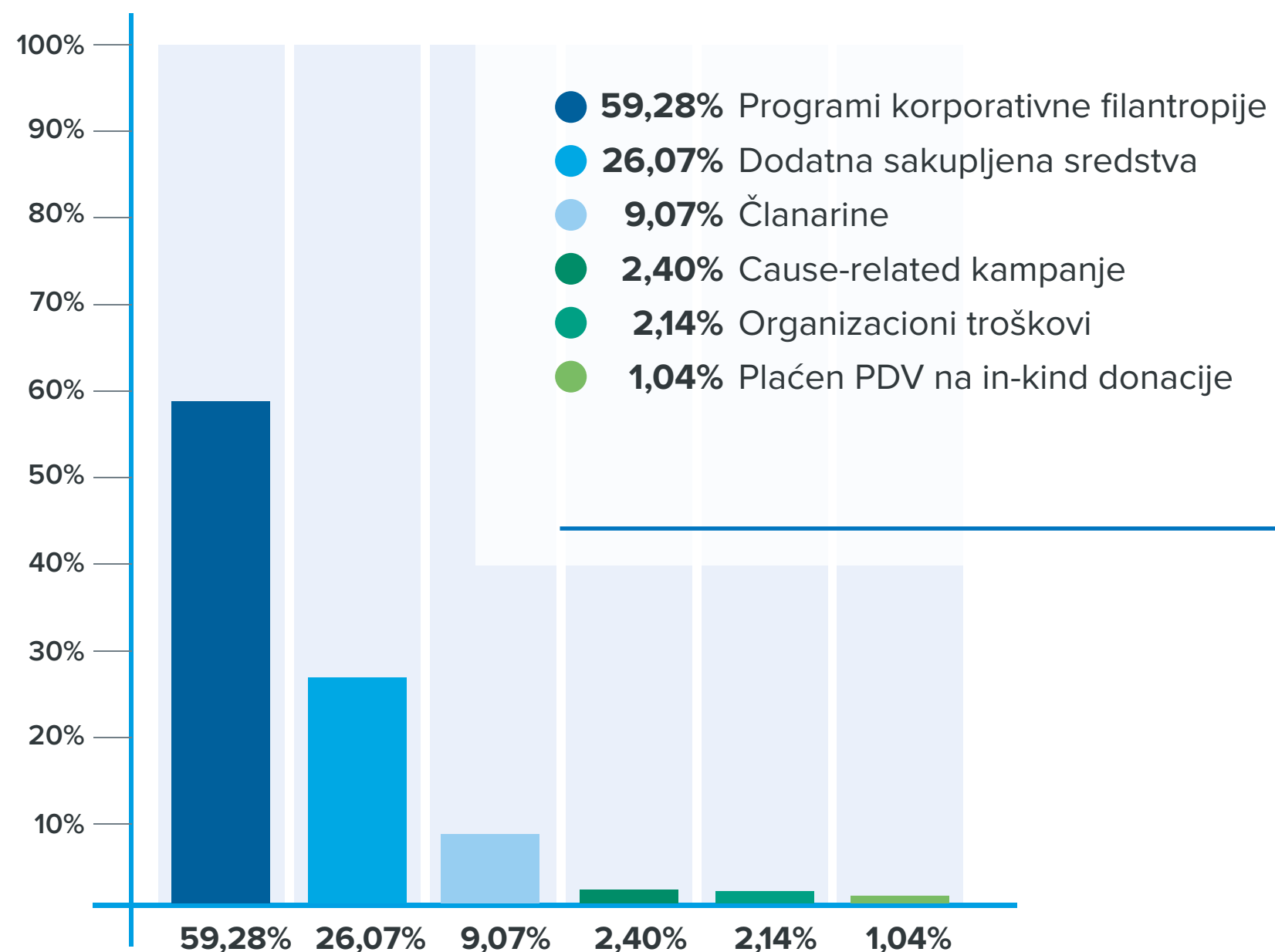
Novčana 90%

- programi korporativne filantropije
- ukupna davanja državi na ime PDV - a na in-kind donacije u robi i uslugama
- donacije iz budžeta i sakupljena sredstva od zaposlenih i eksternih izvora
- institucionalna podrška organizacijama i udruženjima sa izraženim socijalnim ciljevima
- cause-related marketinške kampanje

Ukupna podrška lokalnim zajednicama iznosi **358.624.422,02 RSD** od čega 54% jesu direktne donacije iz budžeta.

VREDNOST NOVČANE PODRŠKE

Ukupna novčana sredstva namenjena podršci zajednice

Vrsta novčanih davanja	Iznos u dinarima
Sredstva izdvojena za programe korporativne filantropije iz budžeta kompanije	192.327.247,19
Sredstva sakupljena iz drugih izvora za hvaljujući aktivnostima kompanije*	84.577.794,96
Institucionalna podrška organizacijama iz lokalne zajednice kroz članarine	29.418.451,60
Sredstva sakupljena kroz cause-related marketinške kampanje	7.800.000,00
Organizacioni troškovi sprovođenja filantropskih aktivnosti	6.933.354,00
Ukupna davanja državi na ime PDV - a na in-kind donacije u robi i uslugama	3.390.370,28
Ukupno:	324.447.218,03

*Pored izdvajanja iz budžeta kompanije koja su najzastupljenija, kompanije su svojim angažovanjem podstakle i uključile zaposlene, potrošače ili poslovne partnere u sakupljanje dodatnih sredstava za konkretne društvene ciljeve

VREDNOST NENOVČANE PODRŠKE

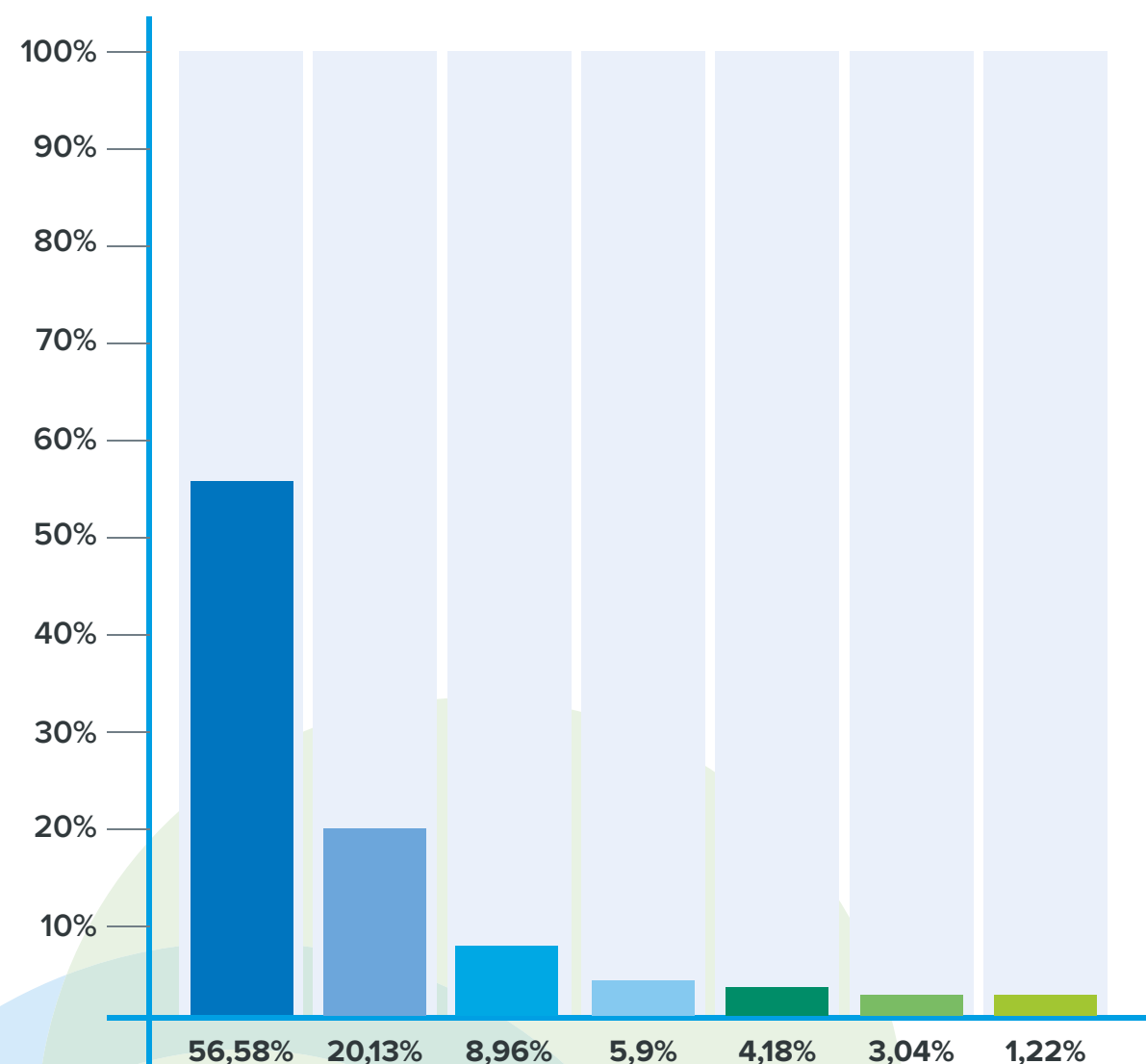
Cilj 2. Okončati glad, postići bezbednost hrane i poboljšanu ishranu i promovisati održivu poljoprivredu

Teme relevantne za biznis:

Podrška malih lokalnih proizvođača,
Inovacije u poljoprivredi,
Pomoć zajednici po pitanju prehrane

6.878.520,25 RSD

iznose donacije prehrambenih
proizvoda zajednici

Vrsta nenovčanih ulaganja	Iznos u dinarima
Donacije proizvoda/usluga	19.337.321,54
Donacije prehrambenih proizvoda	6.878.520,25
Nenovčane donacije koje su sakupili zaposleni	3.061.339,00
Donacija opreme	2.014.955,07
Ustupanje medijskog prostora	1.428.196,00
Volontiranje zaposlenih	1.039.372,13
Ustupanje prostorija	417.500,00
Ukupno:	34.177.203,99

- **56,58%** Donacije proizvoda i usluga
- **20,13%** Donacije prehrambenih proizvoda
- **8,96%** Nenovčane donacije koje su sakupili zaposleni
- **5,90%** Donacije opreme
- **4,18%** Ustupanje medijskog prostora
- **3,04%** Monetarna vrednost volonterskih sati zaposlenih
- **1,22%** Ustupanje prostora

Uključivanje zaposlenih

u programe korporativne filantropije u direktnoj vezi sa građenjem kulture društveno odgovornog poslovanja. Angažovani zaposleni direktno doprinose stvaranju i negovanju korporativnih vrednosti koje donose korist i kompaniji, i zajednici.

Koliko su zaposleni doprineli programima korporativne filantropije?

12.337.421,09 RSD

iznose novčane i nenovčane donacije zaposlenih

512 zaposlenih

bilo je uključeno u neku vrstu volonterskih aktivnosti

2773 sati ili 346,63 dana rada

zaposleni su posvetili društvenim ciljevima

1.039.372,13 RSD

iznosila bi monetarna vrednost volonterskog rada ukoliko bi bio računat na osnovu prosečne zarade u 2017. godini*

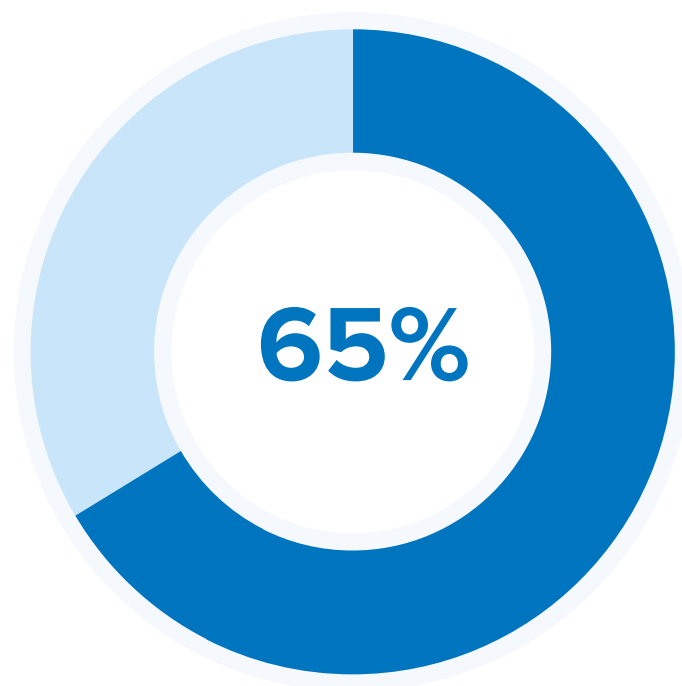
**Izračunato na osnovu prosečne godišnje zarade po zaposlenom u Republici Srbiji koja je isplaćena u 2017. godini, i iznosi 65.968,08 dinara mesečno, odnosno 374,82 dinara po satu.*

Korporativno volontiranje

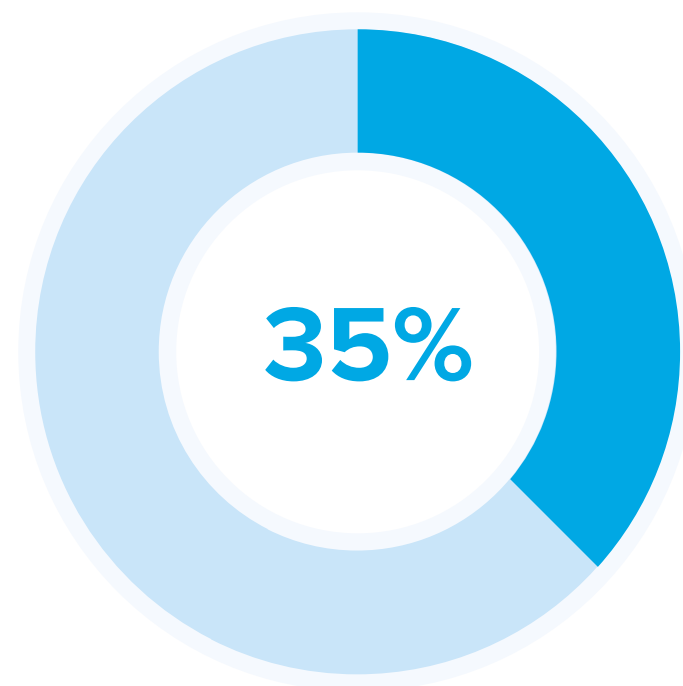
se zasniva na planiranim i koordinisanim nastojanjima kompanije da svojim zaposlenima omogući da se uključe u aktivnosti koje doprinose ostvarivanju širih društvenih ciljeva, pod pokroviteljstvom ili u organizaciji kompanije.

ZASTUPLJENOST KORPORATIVNOG VOLONTIRANJA

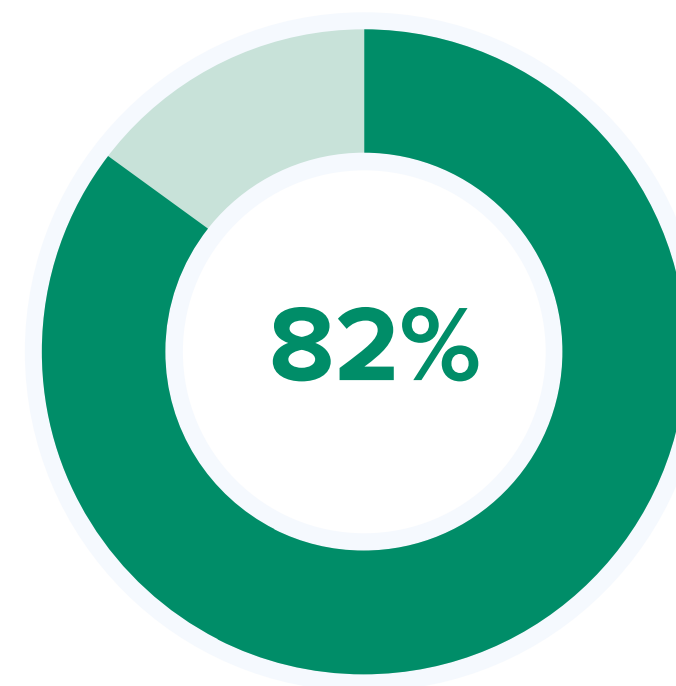
Kompanije su realizovale ukupno 35 volonterskih projekata u svojoj organizaciji, i učestvovala u još 7 eksternih volonterskih akcija

65% kompanija ima program korporativnog volontiranja

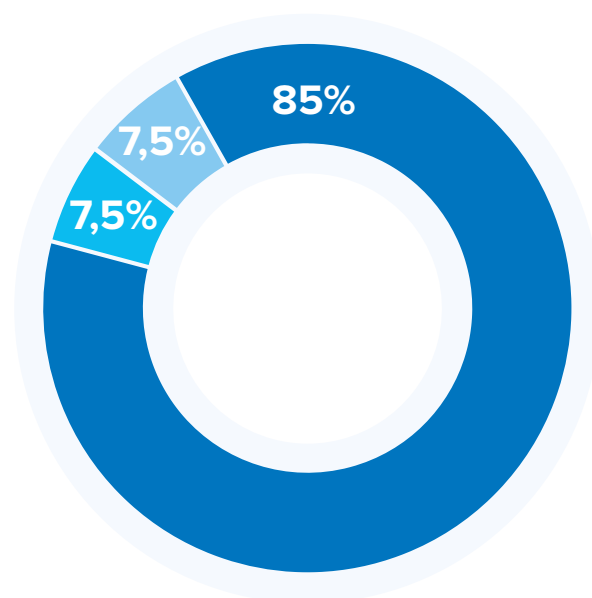
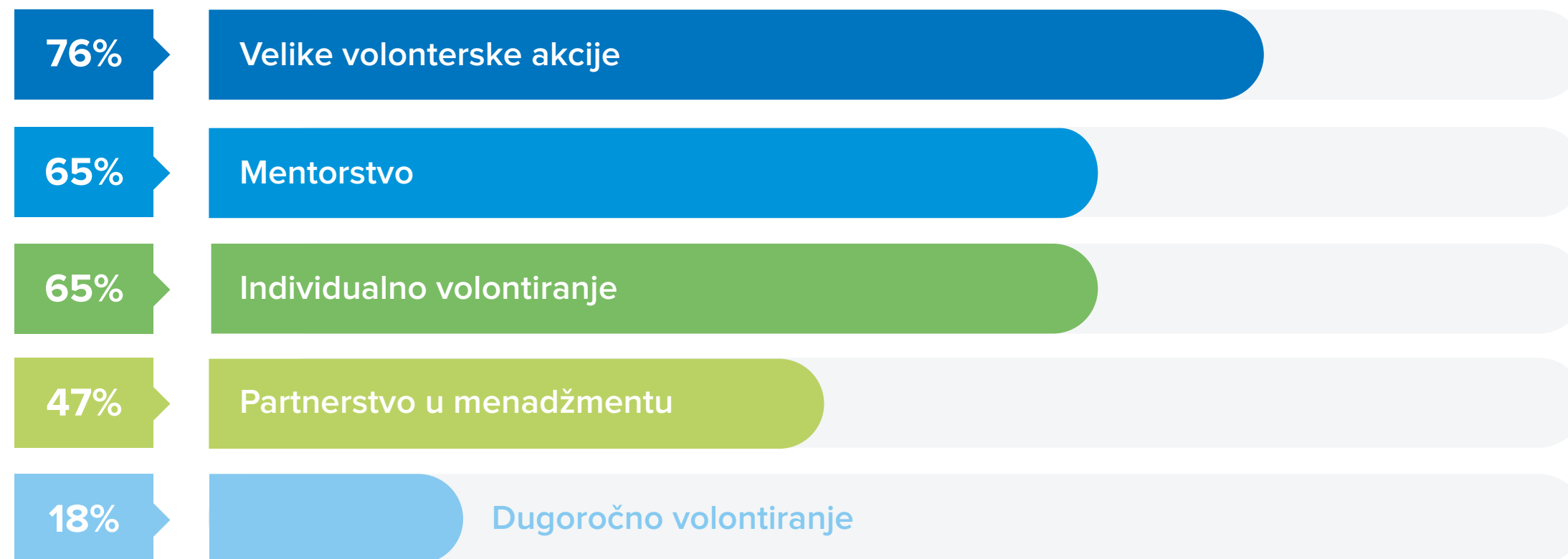
35% kompanija ima politiku kojom reguliše ovu oblast

U 82% kompanija najviši menadžment volontira

ZASTUPLJENOST KORPORATIVNOG VOLONTIRANJA

Tipovi volontiranja po zastupljenosti u kompanijama

Prema internim pravilima, korporativno volontiranje se odvija tokom:

- Tokom radnog i van radnog vremena **85%**
- Samo tokom radnog vremena **7,5%**
- Samo van radnog vremena **7,5%**

RADNO OKRUŽENJE

Kompanije članice Foruma za odgovorno poslovanje ulažu u razvoj svojih zaposlenih obezbeđivanjem obuka, treninga i finansiranjem dodatnog formalnog obrazovanja. Kompanije takođe ulažu u poboljšanje uslova bezbednosti i zdravlja na radu.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

36.132 zaposlenih

5.248 studenata i učenika na praksama i obukama

113.764.130,00 RSD uloženo u poboljšanje uslova
i bezbednosti na radu iznad zakonske obaveze

23 sati obuke u proseku je dobio svaki zaposleni

82% kompanija ima politike i programe za prevenciju
nesreća i bolesti na radnom mestu

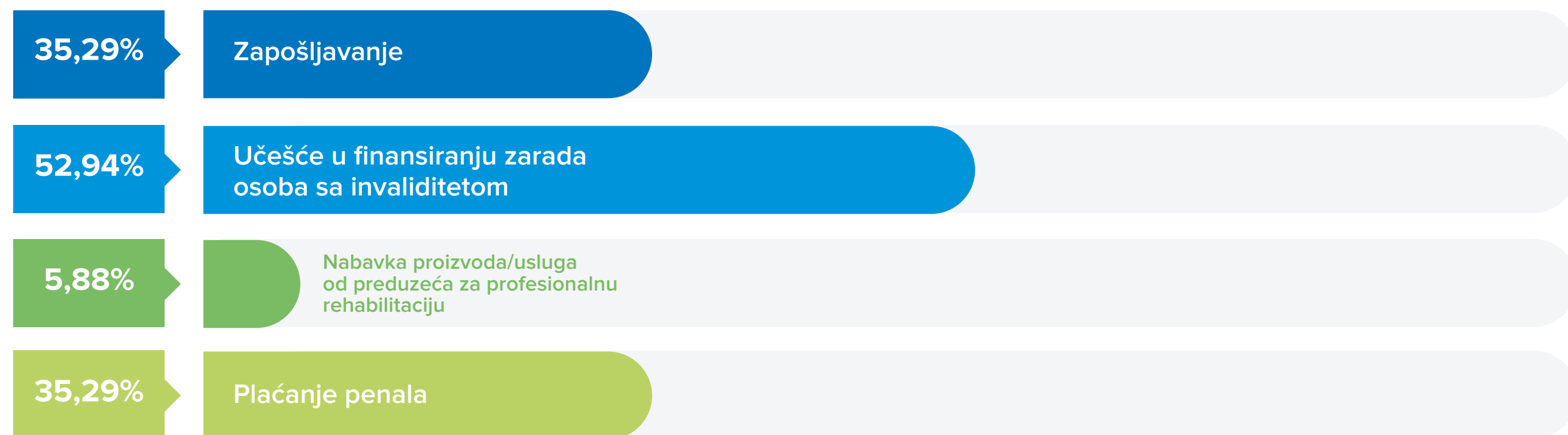
KOLIKO SU KOMPANIJE ULOŽILE U RAZVOJ ZAPOSLENIH I POBOLJŠANJE USLOVA RADA?

Kompanije članice su u 2017. godini uložile ukupno 494.377.235,84 dinara u **usavršavanje zaposlenih i poboljšanje uslova bezbednosti i zdravlja na radu.**

Vrsta ulaganja:	Iznos u dinarima
Ulaganja u usavršavanje i edukaciju zaposlenih	380.613.105,84
Investicije u poboljšanje zdravlja i bezbednosti na radu iznad zakonske obaveze	113.764.130,00
Ukupno:	494.377.235,84

Zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Izabran način odgovora na zakonsku obavezu zapošljavanja OSI:

U kompanijama članicama zaposleno je 451 osoba sa invaliditetom što je manje od broja propisanog zakonom koji iznosi 625 za obuhvaćene kompanije. Kompanije pored zapošljavanja u najvećoj meri biraju učešće u finansiranju zarada osoba sa invaliditetom kao odgovor na zakonsku obavezu.

ULAGANJE U ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Pored ulaganja u unapređenje tehnoloških i organizacionih procesa u vezi sa uticajima na životnu sredinu, kompanije su sprovodile i projekte usmerene na podizanje svesti i unapređenje navika zaposlenih i drugih ciljnih grupa u vezi sa ovom temom.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

**U projekte usmerene
na zaštitu životne
sredine investirano je
205.880.960,60 RSD**

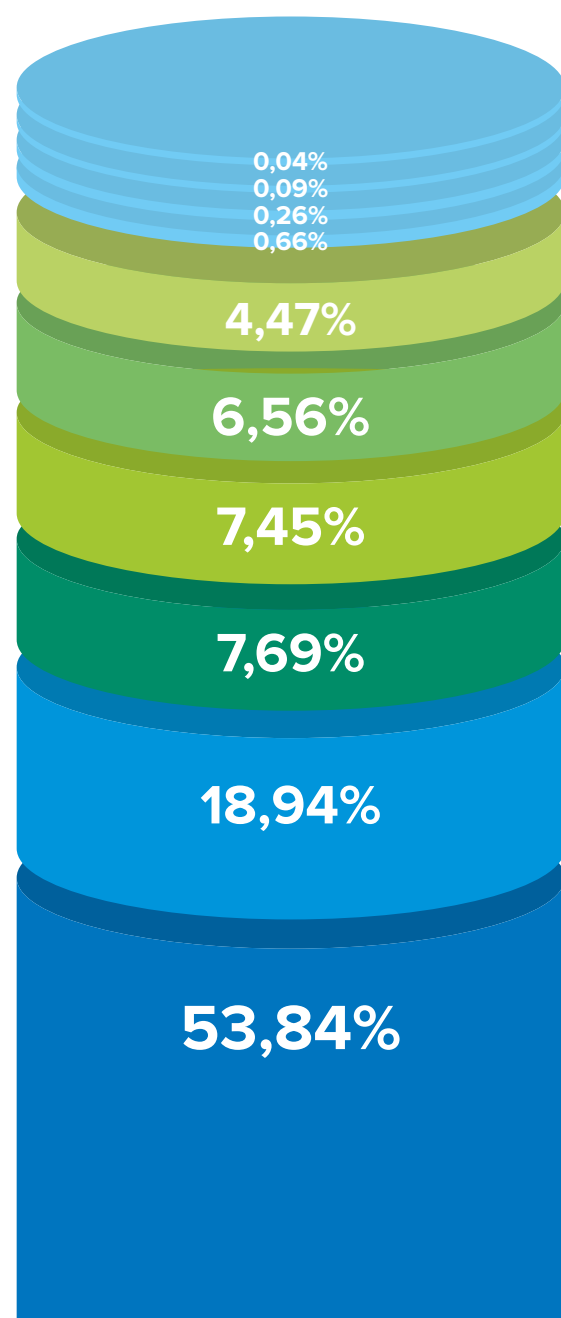
Uključivanje principa **ekološke održivosti**

u redovno poslovanje kompanija, pored toga što dovodi do očuvanja prirodnih resursa, često i za kompanije predstavlja isplativije rešenje na duži rok.

PREDATO NA RECIKLAŽU

12.290.983,00 kg

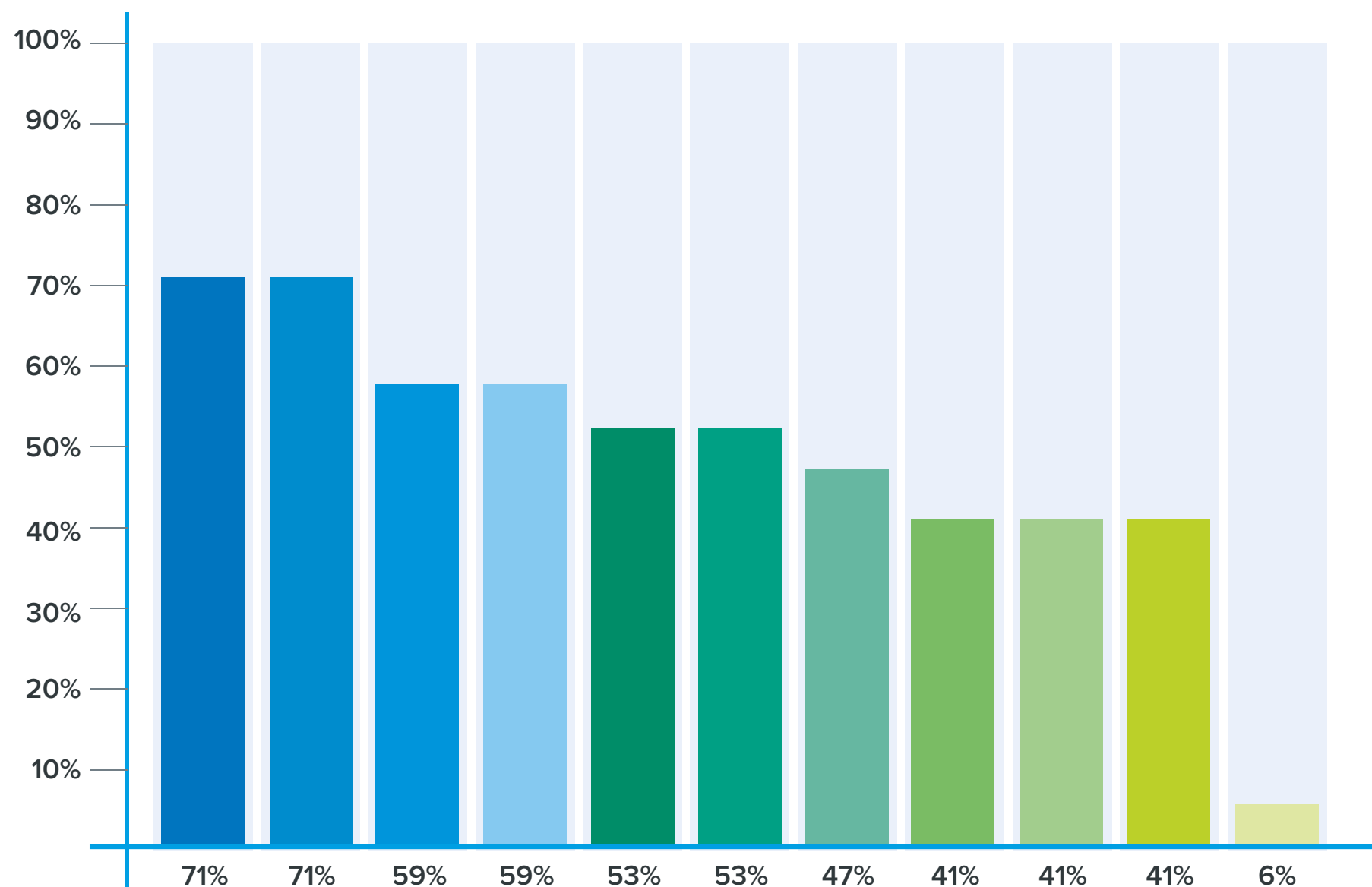
različitih vrsta otpada

- 5.380,00 kg** otpadnih guma (0,04%)
- 10.570,00 kg** baterija i akumulatora (0,09%)
- 31.987,00 kg** elektronskog otpada (0,26%)
- 80.938,00 kg** otpadnih ulja (0,66%)
- 549.580,00 kg** stakla (4,47%)
- 806.825,00** PET ambalaže (6,56%)
- 915.620,00 kg** električnog otpada (7,45%)
- 944.774,00 kg** metala (7,69%)
- 2.328.000,00 kg** drveta (18,94%)
- 6.617.309,00 kg** papira (53,84%)

PROMOCIJA PRINCIPA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOD ZAPOSLENIH I JAVNOSTI

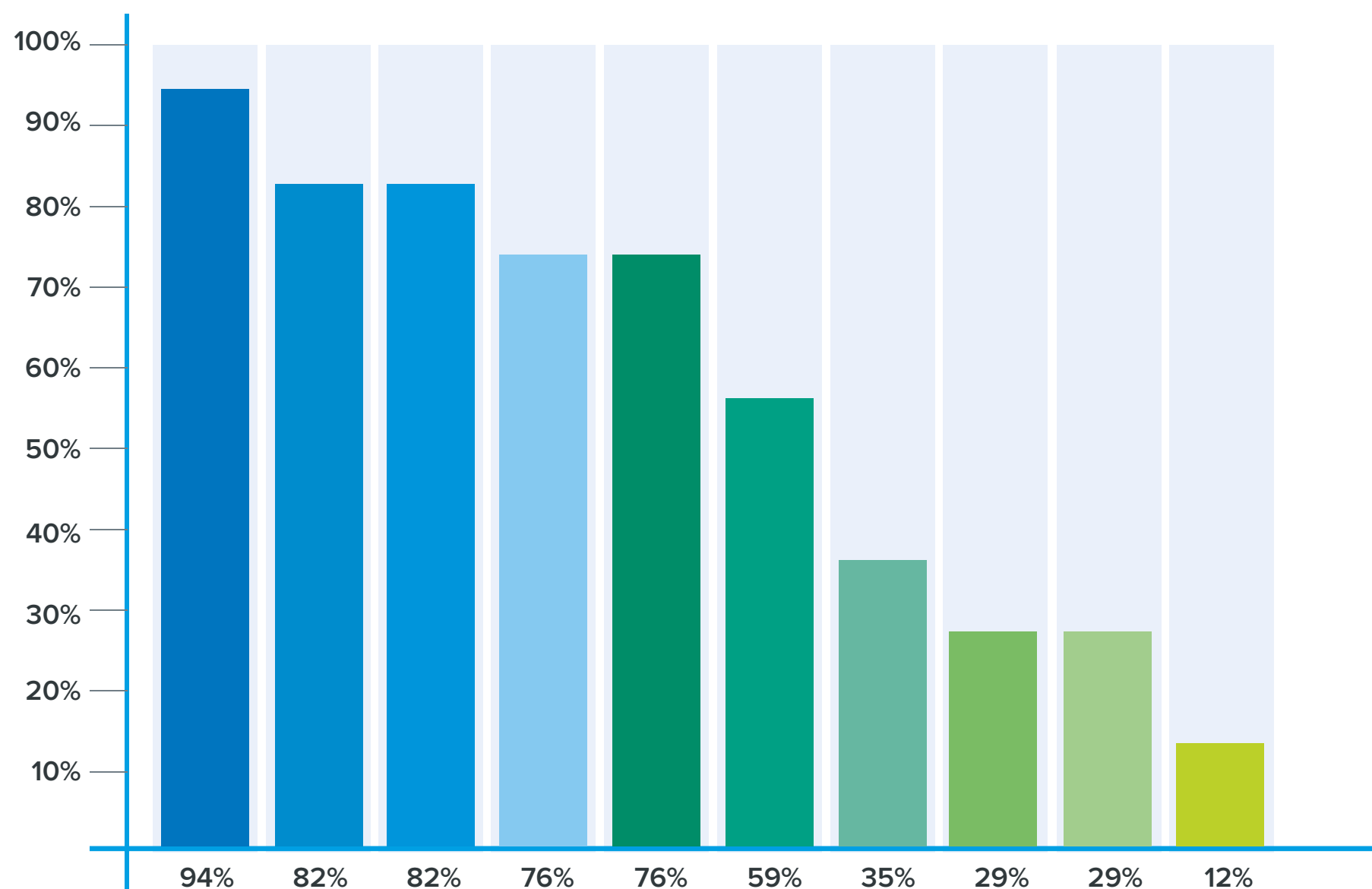
Promocija principa zaštite životne sredine po zastupljenosti u kompanijama

- **71%** uključivanje zaposlenih u projekte zaštite životne sredine
- **71%** interne kampanje informisanja zaposlenih o merama uštede energije u kompaniji
- **59%** podržavanje inicijativa i organizacija u oblasti zaštite životne sredine
- **59%** oglašavanje inicijativa za zaštitu životne sredine u medijima i na društvenim mrežama
- **53%** uvodni trening za novozaposlene uključuje deo o zaštiti životne sredine
- **53%** organizovanje posebnih treninga za zaposlene na temu zaštite životne sredine
- **47%** obeležavanje datuma značajnih za životnu sredinu
- **41%** korišćenje proizvoda dobijenih reciklažom ili drugih ekološki odgovornih proizvoda
- **41%** obuka potrošača o bezbednom korišćenju proizvoda ili usluga
- **41%** podsticanje zaposlenih na korišćenje javnog prevoza, bicikala ili pešačenja za dolazak na posao
- **6%** nešto drugo

KOJE MERE KOMPANIJE PRIMENJUJU U CILJU UŠTEDE RESURSA?

Mere uštede resursa po zastupljenosti u kompanijama

- **94%** aktivne mere uštede potrošnih materijala
- **82%** upravljanje opasnim i neopasnim otpadom
- **82%** telefonske konferencije koje smanjuju troškove poslovnih putovanja
- **76%** kratkoročno i dugoročno planiranje potrošnje
- **76%** aktivne mere u pogledu povećavanja energetske efikasnosti
- **59%** korišćenje ekološki prihvatljivijih vozila
- **35%** prečišćavanje vode/sakupljanje kišnice
- **29%** korišćenje obnovljivih izvora energije
- **29%** zelena gradnja
- **12%** nešto drugo

PODSTICANJE DRUŠTVENO ODGOVORNIH PRAKSI NA TRŽIŠTU

Kao lideri društveno odgovornog poslovanja kompanije članice Foruma imaju i obavezu da u saradnji sa drugim akterima promovišu principe koji doprinose boljitku društva u celini.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

12.644 je ukupan broj dobavljača

73% kompanija uključuje partnere u

svoje društveno odgovorne aktivnosti

4/5 dobavljača u proseku u kompaniji jesu

lokalni dobavljači

7.800.000,00 RSD uloženo u cause-related

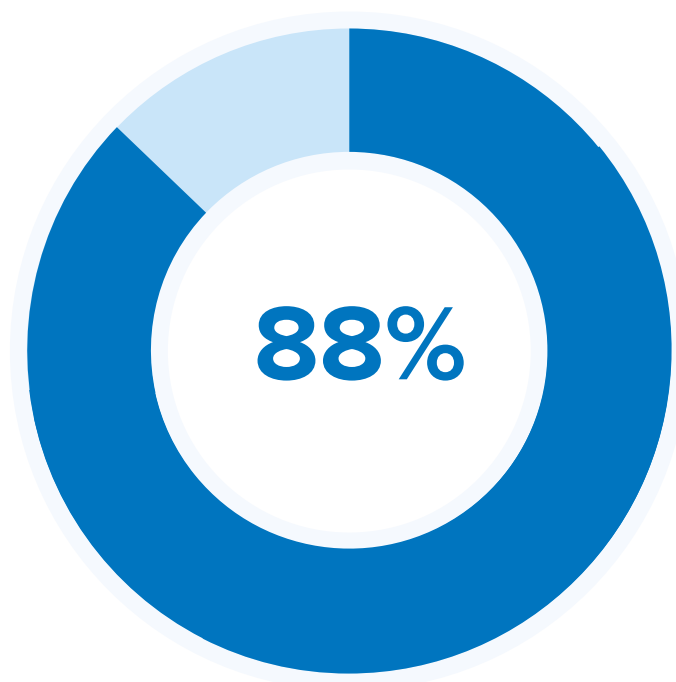
marketinške kampanje

KAKO KOMPANIJE PODSTIČU DOBRE PRAKSE DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI NA TRŽIŠTU?

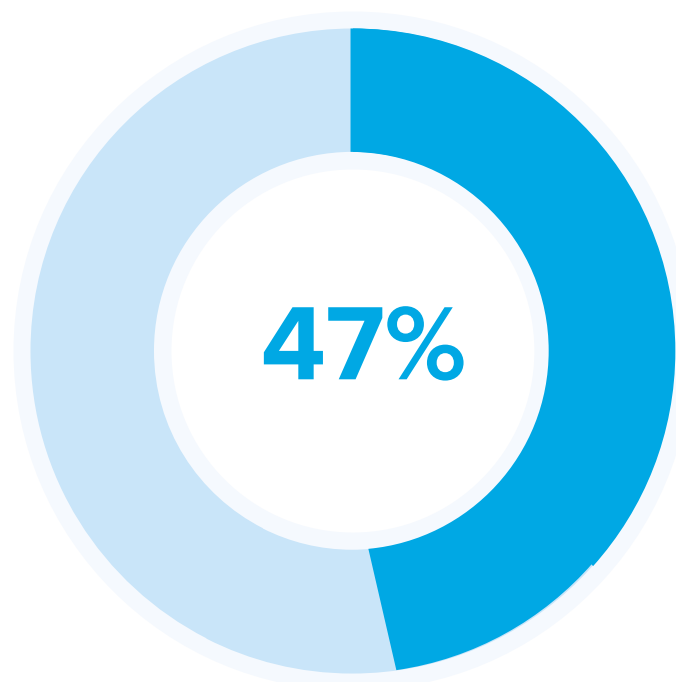

Cilj 12. Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje

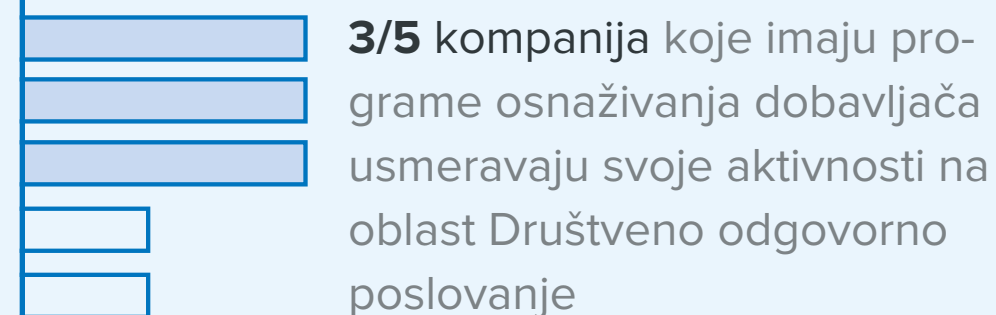
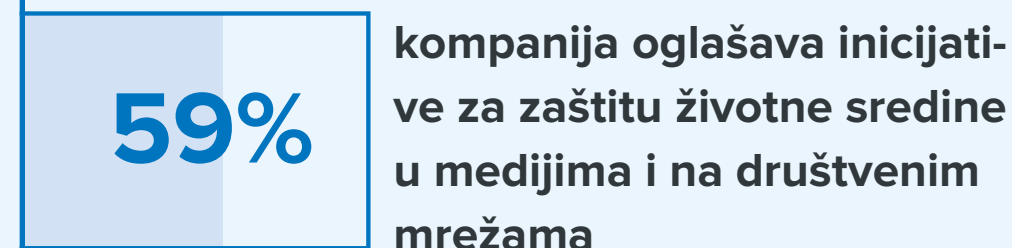
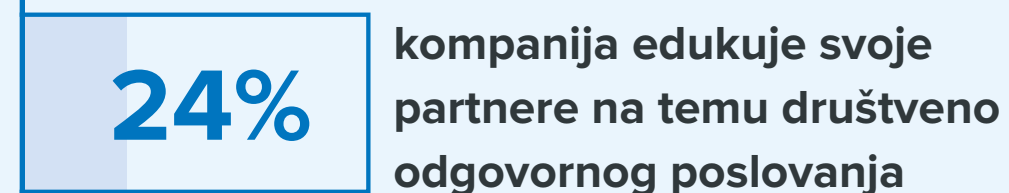
Ušteda resursa, Upravljanje otpadom, Izveštavanje o održivosti, Edukacija šire javnosti o održivom razvoju

88% kompanija se pri ugovaranju sponzorstava, pored poslovnih interesa, rukovodi i kriterijumima opšte društvene koristi

47% kompanija primenjuje princip zelenih nabavki

Izveštavanjem o društveno odgovornom poslovanju, kao i edukacijom potrošača, javnosti, partnera i dobavljača o održivosti, kompanije mogu uticati na promenu ponašanja pojedinaca i biznisa ka smanjivanju negativnih uticaja na životnu sredinu.

PODSTICANJE DOBRIH PRAKSI DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA KOD DOBAVLJAČA

82%

ima definisane etičke principe
čije se poštovanje očekuje od dobavljača

65%

kompanija je uvrstilo ove etičke principe
u ugovor koji sklapaju sa dobavljačima

59%

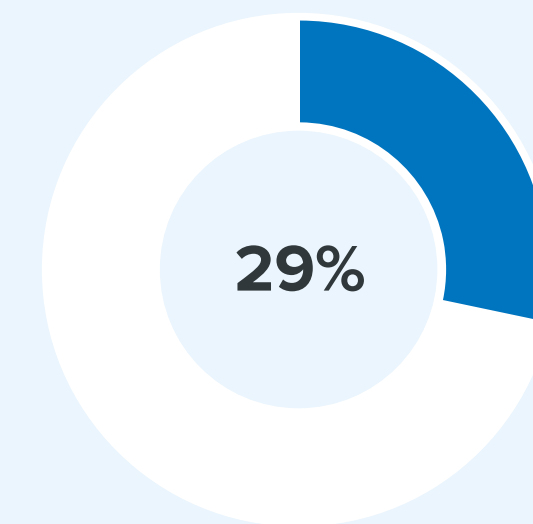
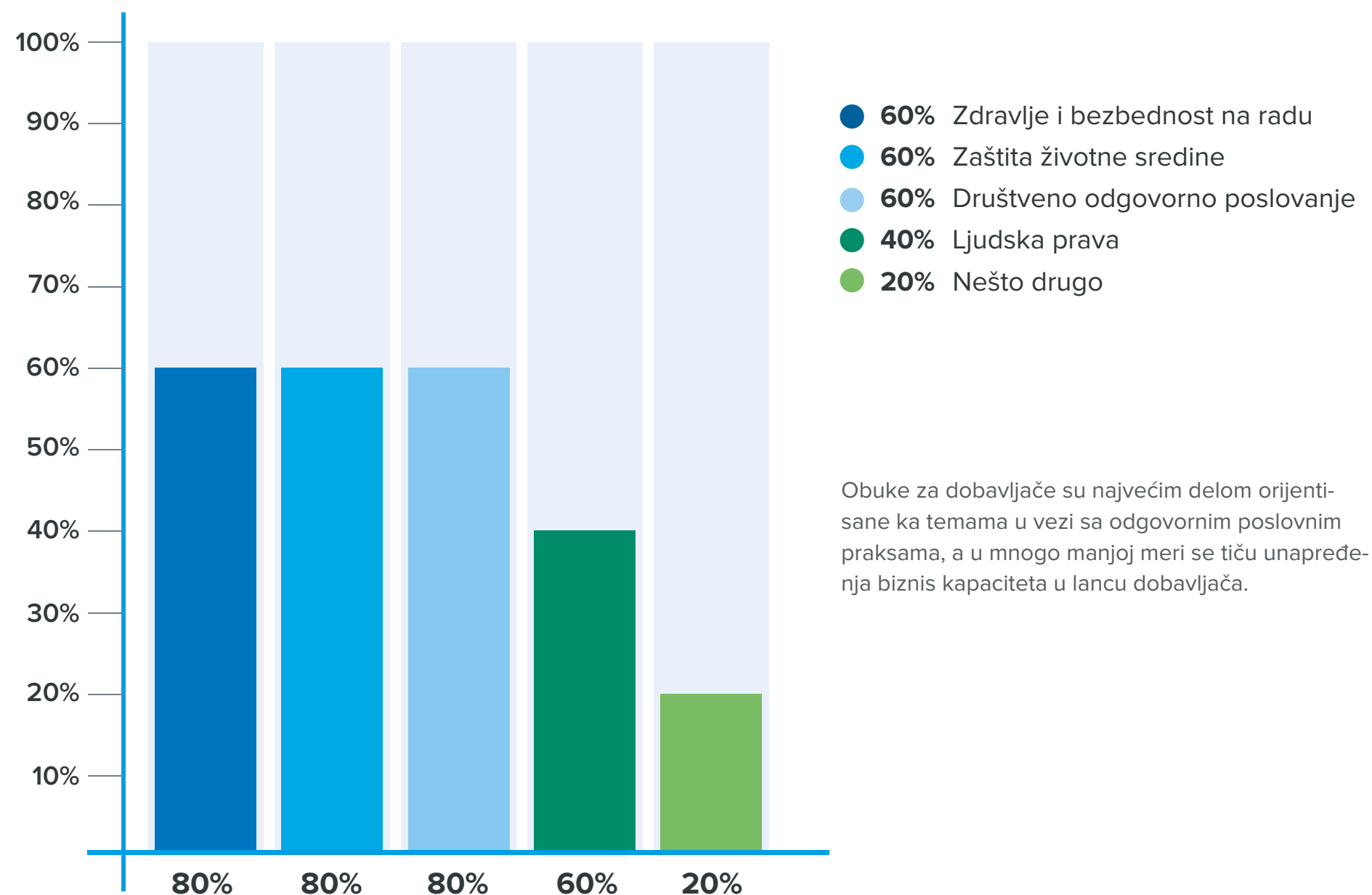
kompanija periodično vrši proveru dobavljača
u pogledu ispunjenosti etičkih principa

72%

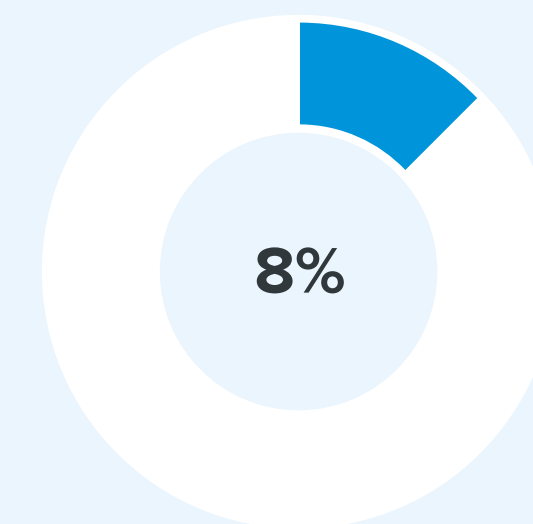
dobavljača je u proseku bilo podvrgnuto
ovoj proveri u toku 2017. godine

ODGOVORNOST PREMA DOBAVLJAČIMA

Oblasti na koje je usmeren program osnaživanja dobavljača po zastupljenosti u kompanijama

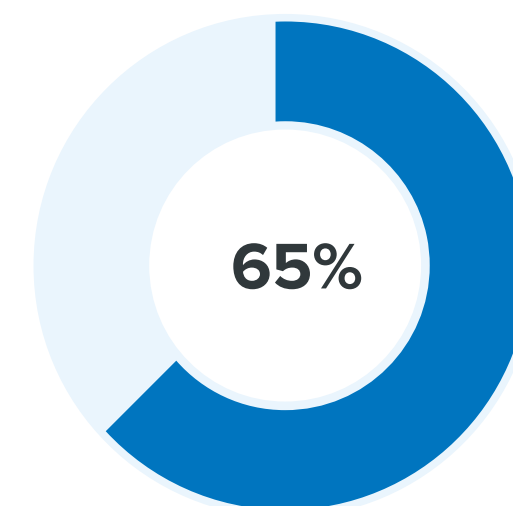
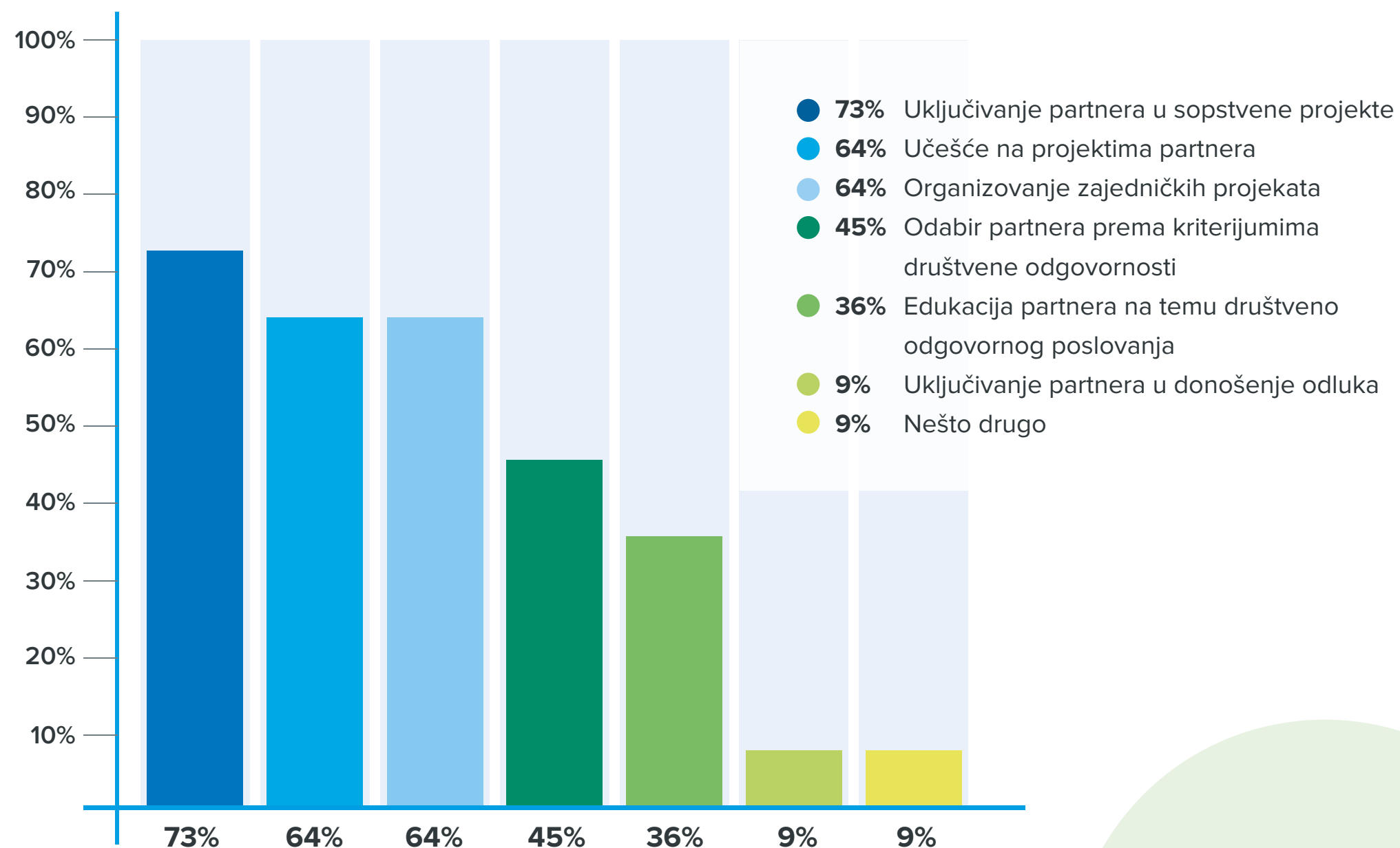
29% kompanija ima program osnaživanja/obuke lokalnih dobavljača

8% njihovih dobavljača je prošlo kroz ovakav program

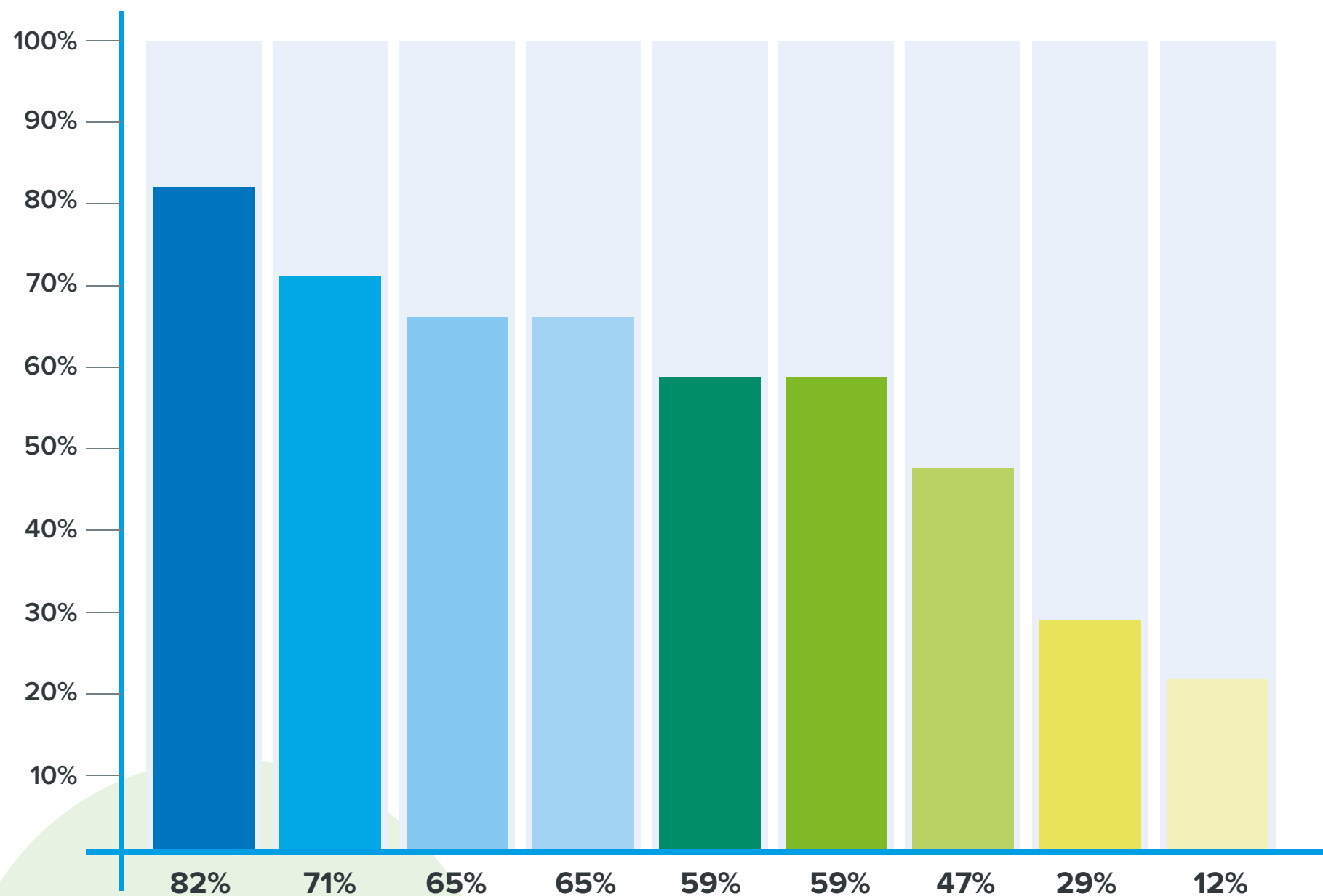
PODSTICANJE DOBRIH PRAKSI DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA KOD PARTNERA

Načini uključivanja partnera prema zastupljenosti u kompanijama:

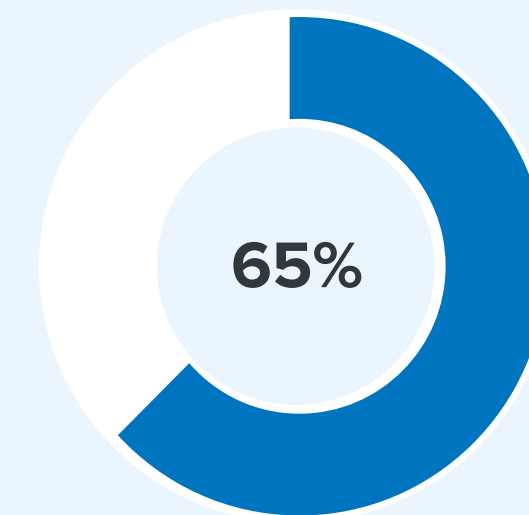
65% kompanija uključuje poslovne partnere u svoje društveno odgovorne aktivnosti

ZASTUPLJENOST DOBRIH PRAKSI U ODNOSIMA SA POTROŠAČIMA/KLIJENTIMA

6

kompanija je u 2017. godini sprovelo cause-related marketinšku kampanju

65% kompanija je usvojila i posluje u skladu sa Politikom odgovornog oglašavanja

- 82% Praćenje zadovoljstva potrošača
- 71% Edukacija potrošača preko web sajta
- 65% Call centar
- 65% Istraživanje potreba klijenata
- 59% Organizovanje treninga, seminara, predavanja
- 59% Izdavanje brošura, edukativnih časopisa
- 47% Posebne pogodnosti za određene ciljne grupe
- 29% Posebne pogodnosti za ugrožene socijalne grupe
- 12% Nešto drugo

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

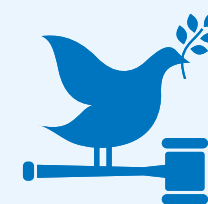
Pored toga što gotovo sve kompanije imaju etički kodeks, sve više kompanija posebnim politikama i procedurama uređuje i teme kao što su ljudska prava, antikorupcija i izveštavanje.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

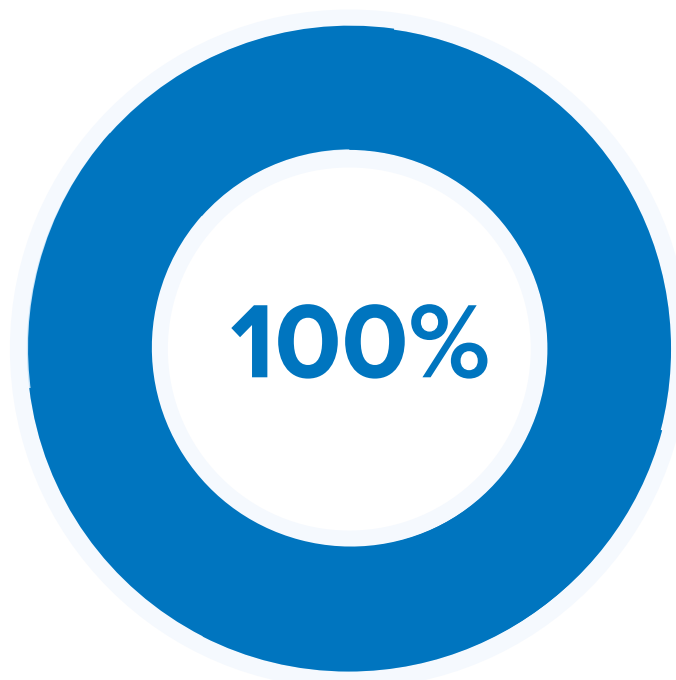
BOLJI BIZNIS ZA
BOLJE DRUŠTVO

KAKO KOMPANIJE USPOSTAVLJAJU DOBRE PRAKSE KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA?

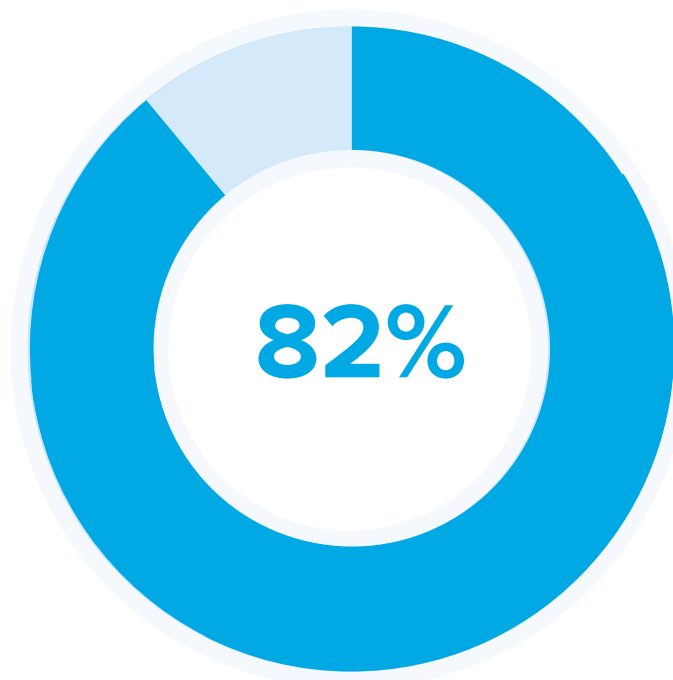

Cilj 16. Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbediti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, pouzdane i inkluzivne institucije na svim nivoima

Borba protiv korupcije, Transparentnost i integrisano izveštavanje, Socijalni dijalog i uključivanje stejkholdera

100% sve kompanije imaju etički kodeks

82% kompanija uključuje stejkholdere u proces donošenja odluka

94%

kompanija ima anti-korupcijsku politiku i procedure

94%

kompanija ima Politiku za uzbunjivanje (whistleblowing)

100%

kompanija prati i upravlja rizikom usklađenosti poslova sa zakonima (compliance)

Fer, snažne i inkluzivne institucije kreiraju pozitivnu i kompetitivnu poslovnu klimu, u kojoj sve kompanije imaju podjednake šanse za razvoj. Podrška institucijama u kreiranju ove klime, usklađenost sa zakonima i propisima, kao i uređeno interno okruženje jesu ključ za ostvarivanje ovog cilja.

Pregled ključnih rezultata u 2015. 2016. i 2017.

	2015	2016	2017
Ukupno za društveno odgovorno poslovanje	1.210.978.907,41 RSD	1.257.898.487,79 RSD	1.058.882.618,46 RSD
Podržanih projekata	883	1154	714
Podržanih organizacija	650	743	757
Novčanih donacija iz budžeta kompanije	323.312.771,42 RSD	360.268.107,36 RSD	192.327.247,19 RSD
Sakupljeno uključivanjem eksternih stejkholdera	78.870.130,94 RSD	42.407.608,00 RSD	76.341.085 RSD
Donacije zaposlenih	3.185.305,45 RSD	7.926.408,00 RSD	8.236.709,96
Sredstva sakupljena kroz cause-related kampanje	5.347.211,24 RSD	343.430,20 RSD	7.800.000,00 RSD
Vrednost nenovčanih donacija	201.947.916,48 RSD	110.230.883,07 RSD	34.177.203,99 RSD
Broj volontera i volonterskih sati	5.654; 14.561	1.780; 16.662	512; 2773
Sredstva za usavršavanje zaposlenih	395.104.007,34 RSD	501.592.698,07 RSD	494.377.235,84 RSD
Investicije u projekte zaštite životne sredine	144.674.928,09 RSD	167.825.195,60 RSD	205.880.960,60 RSD

Forum za odgovorno poslovanje je

mreža vodećih kompanija koje doprinose razvoju zajednice, podstičući razvoj društveno odgovornog poslovanja i uspostavljanje trajnih i stabilnih etičkih praksi u poslovnom sektoru. Forum predstavlja platformu koja povezuje lidere iz poslovnog sveta s predstavnicima drugih delova društva, podstičući time međusektorski dijalog, saradnju i razmenu dobrih iskustava. Kroz programe koje sprovodi **Forum za odgovorno poslovanje** angažuje kompanije članice i njihove zaposlene da na konkretne načine doprinesu društvu i zajednicama u kojima posluju, motivišući istovremeno i ostale predstavnike poslovnog sektora da snažnije integrišu principe društvene odgovornosti u svakodnevno poslovanje. Čvrsto verujući da je odgovornost neodvojiv deo svakodnevnog poslovanja, članice Foruma za odgovorno poslovanje razvijaju praktična i održiva rešenja na sva četiri polja koja čine stubove društveno odgovornog poslovanja:

lokalna zajednica

životna sredina

radno okruženje

tržište

Forum za odgovorno poslovanje je nacionalni je partner vodećih svet-skih CSR udruženja – CSR Europe, CSR360 GPN. Za više informacija posetite www.odgovornoposlovanje.rs.

Članice Foruma za odgovorno poslovanje Srbije:

Zahvalnost

Zahvaljujemo se svim kompanijama koje su učestvovala u ovom i prošlogodišnjem istraživanju i doprinele ukupnim rezultatima. Upravnom odboru i Predsedništvu Foruma zahvaljujemo se na podršci pri uvođenju ove prakse i prepoznavanju značaja ove inicijative.

Posebno se zahvaljujemo članicama koje su uzele aktivno učešće u razvoju i unapređenju metodologije: Marijani Pavlović iz KPMG, Sonji Jovanović iz EY, Sonji Konakov Svirčev iz Erste Banke, Miroslavi Tešin Popović iz Telekom Srbija, Olji Stojanović i Jovani Tufegdžić iz Coca-Cola Hellenic Srbija, Ljiljani Spasojević iz Titan Cementare Kosjerić, Aleksandri Nenadović iz Societe Generale Srbija.

Ispred administrativne kancelarije u razvoju metodologije i promociji rezultata učestvovali su: Neven Marinović, Natalija Gostović, Ljubica Marinović, Svetlana Damnjanović, Aleksandra Mitrović, Dejana Dodik i Milica Mišković. Zahvalnost dugujemo i velikom broju naših kolega i saradnika koji su bili uključeni u pojedine faze pripreme i promocije rezultata istraživanja.

FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE

kancelarija@odgovornoposlovanje.rs

facebook.com/odgovorno.poslovanje

FOP_Srbija

Forum za odgovorno poslovanje

www.odgovornoposlovanje.rs

smart
KOLEKTIV

office@smartkolektiv.org

facebook.com/SmartKolektiv

twitter.com/SmartKolektiv

www.smartkolektiv.org

Izdavač:

Smart kolektiv, 2018.

Za izdavača:

Neven Marinović, direktor

Projektni tim:

Milica Mišković

Aleksandra Mitrović

Teodora Pasulj

Aleksandra Bojović

Dizajn:

Vjeko Sumić